

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

DE EEUWIGDURENDE ERFPACHT

De erfpachter ten eeuwigdurende titel kan sinds de wet van 18-29 december 1790, de grondrente afkopen tegen twintigmaal de jaarlijkse rente. Zowel in de rechtsliteratuur als in de gerechtelijke uitspraken werd de eeuwigdurende erfpacht weinig behandeld; althans in de meeste werken wordt zij zeer summier besproken. (1)

I. Begrip en omschrijving.

De erfpachtwet van 10 januari 1824 maakt geen onderscheid tussen de eeuwigdurende en tijdelijke erfpacht. Alleen schijnt zij de eerste af te schaffen door de duur te beperken tot 99 jaren. Nochtans bestaan er nog eeuwigdurende erfpachten ten huidige dage, waarvan hun oorsprong te vinden is in het oude recht. Twee voorbeelden zullen dit onderscheid verduidelijken tussen eeuwigdurende en tijdelijke erfpachten.

In 1792 komen partijen overeen een grond te verpachten voor een termijn van 101 jaar tegen 17 fr. per jaar, mits de erfpachter er een gebouw zou optrekken; er weze hier op gewezen dat in sommige streken zoals in Nijvel deze termijn de gebruikelijke was onder het oud regime; in dit geval hebben wij te doen met een tijdelijke erfpacht, welke uit kracht der wet van 1790 verminderbaar wordt tot het toegelaten maximum. Wanneer de partijen overeenkwamen de grond te verpachten aan heer X... en zijn erfgenamen in rechte linie tot de vierde graad, is er een eeuwigdurende erfpacht, en heeft de erfpachter het recht de grond te kopen «au denier vingt». In het eerste voorbeeld blijft de eigendom van de grond aan de verpachter; in het tweede voorbeeld, afkoopbaar ten voordele van de erfpachter tegen twintigmaal de jaarlijkse pachtssom of canon.

Dit onderscheid bestaat zowel in de wet, de bedoeling der partijen, als in de rechtsleer en de rechtspraak. Vooraleer deze vier laatste rechtsbronnen te doorlopen, weze het ons toegelaten even stil te blijven staan bij de revolutionnaire wetgeving.

II. Oude wetgeving.

Voor wie in de XXe eeuw leeft, is het zeer moeilijk de

draagwijdte te vatten van de wet van 1790, indien er geen rekening wordt gehouden met de oudere opvatting over het eigendomsrecht.

Onze definitie van het eigendomsrecht als zijnde «het recht over een zaak te beschikken, het te gebruiken, en ervan te genieten» is niet in overeenstemming te brengen met de oude theorie der lenen (Fiefs). De fief is een gratise en eeuwige concessie van onroerende goederen, waarbij de heer zich de eigendom voorbehield en alleen aan zijn vazal (voor adellijke gronden) of zijn gebruiker (2) «het domaine utile» afstond, op voorwaarde dat deze laatste zijn heer trouw zou blijven en hem diensten bewijzen (3). De vazal of gebruiker moest, naargelang de streken en gewoonten, een prijs betalen of niet, diensten en vergeldingen verschuldigd zijn of de meest uitgebreide en uiteenlopende verplichtingen. Bij voorbeeld werd de koop genaamd: «fief de bouche et de mains» waarin de eigendomsovergang gepaard ging met de kus op de mond en het teken was van de eerbewijzen welke de niet-edele gebruiker aan zijn heer verschuldigd was (4). De misbruiken waren talrijk. Zo had de heer recht op een jaar oogst bij de «profit de relief et de rachet», telkens de nuttige eigendom overging aan een erfgenaam of aange trouwde van de gebruiker, bij overlijden of huwelijk (5). Deze grondversnipperingen waren meestal eeuwigdurend, zodat wij mogen besluiten dat het eeuwigdurend karakter en het verdeeld karakter van het eigendomsrecht een groot verschil uitmaakt met onze opvatting.

De oude benamingen zoals: locaterie perpétuelle of rente perpétuelle (6) bewijzen voldoende het eerste verschilpunt.

Het tweede verschilpunt (le démembrement de la propriété) is het feit dat de heer, om zo te zeggen nominaal eigenaar is van de grond, terwijl een andere persoon, gebruiker of vazal, al de rechten uitoefent over het fonds; hij mag erover beschikken, ervan genieten en het zelfs verkopen, mits gehouden te zijn tot prestaties, welke afwisselend een deel van de oogst of een jaarlijkse groet als eerbewijs konden zijn. «Le droit de propriété n'existe pas comme une simple entité, ou d'un droit individuel d'une chose (in re), mais comme un faisceau serré d'un certain nombre de droits» (7). Wij kunnen dan spreken van versnippe-

ring van het eigendomsrecht, naargelang die rechten aan meerdere personen behoren.

De reactie der Franse Revolutie is voldoende gekend; in de nacht van 4 augustus 1790 werden de heerlijke rechten afgeschaft: 1. Het domaine utile werd volle eigendom. — 2. De heerlijke rechten werden zonder vergoeding afgeschaft. — 3. De niet-heerlijke lasten en rechten afkoopbaar gemaakt (8). Zoals Chenon het schrijft, was de afschaffing der heerlijke rechten een echte onteigening (9).

Dit kort historisch overzicht kan ons toelaten over te gaan tot het ontleden der rechtsbronnen.

III. De wet.

Wettelijk is het onderscheid tussen de tijdelijke en de eeuwigdurende erfpachten het gevolg van twee wetteksten: de wet van 18-29 december 1790 en de wet van 10 januari 1824. Deze laatste beperkt de erfpacht tot negen en negentig jaren (artikel 2) en laat partijen niet toe van dit maximum af te wijken (art. 17).

De eerste verbiedt alle eeuwigdurende erfpachten en bekrachtigt dit verbod met aan de erfpachter een recht van afkoop toe te staan (10), zodat een eeuwigdurende erfpacht mag aangezien worden als een erfpacht met onverjaarbare optie van afkoop ten voordele van de erfpachter; zij laat nochtans toe dit erfpacht te vestigen op het hoofd van drie personen. In Frankrijk werd zelfs door de auteurs getwijfeld of de erfpacht als zelfstandig contract nog bestond; een vonnis van 26 juni 1822 (11) bracht een einde aan dit geschil tussen de auteurs tot uiteindelijk de wet van 25 juni 1902 verscheen onder het « Code Rural ».

IV. De wil der partijen.

De twee voorbeelden, hoger aangehaald (zie begrip) tonen hoe de wil der partijen voor twee zelfde contracten verschillende modaliteiten teweegbrengt. De partijen waren overeengekomen een contract voor een termijn van 101 jaren; de partijen, steunend op de gebruikelijke termijnen van 101 jaren (onder andere in Nijvel), onwetend over het invoege treden der wet van 1824 of die van 1790, bedoelden gewis aan hun overeenkomst de langst mogelijke duur te geven. De nietigheid uitspreken van dit contract ware rechtstreeks indruisen tegen de wil der partijen. Daarom werd het contract verminderd tot de wettelijke termijn. Artikel 1157 van het Burgerlijk Wetboek pleit in die zin; ten tweede bestaan bij ons andere rechtshandelingen, met dewelke wij dit kunnen vergelijken. De voogd of de vruchtgebruiker, die een pacht van meer dan negen jaren hebben toegestaan, zien de pacht verminderd tot de toegelaten termijn, en niet als onbestaande geacht worden. Als de partijen anderzijds een eeuwigdurende erfpacht willen maken, en dit onder de huidige wetgeving, is dit ons inziens mogelijk, maar de gevolgen zijn omstreden. Het inzicht der partijen ligt steeds aan de grondslag van de interpretatie, welke aan deze overeenkomst zal gegeven worden. Wij zullen aan het einde van dit artikel de toepassing ervan overlopen.

V. De rechtsleer.

In de rechtsleer evolueerde het begrip «erfpacht» (12) en wel steunend op haar geschiedenis. Ontsproten uit het romeins recht (zelfs uit de Griekse geschiedenis) (13), om aan de landbouwers, welke zich de moeite getroosten de verwoeste akkers te bebouwen, een

zekerheid te geven, werden de erfpachten eeuwigdurend bedongen; het was logisch, dat zij die zich inspanden, met de hoop op een latere rijke oogst, tot het niet-renderend werk der ontginning, door de wet beschermd werden en niet na enkele jaren beroofd werden van hun gronden. Nadien bracht het leenstelsel de zogezegde «versnippering» van het eigendom (le démembrement de la propriété), zonder die benaming te dragen; deze benaming dateert van de XVIIe eeuw. Trouwens, voegde zich naast de rechtsband, welke bestond tussen de erfpachter (of heer) en de erfverpachter (of gebruiker), een publiekrechtelijke band: de erkenning van de heer als suzerein. Dit heeft zijn belang daar de publiekrechtelijke sanctie strenger was dan de privaatrechtelijke, zoals de Costuymen edicteerden: «De leenman, die het suzerreinrecht van zijn heer ontkende, werd niet alleen beroofd van zijn recht op hulp, maar werd verbeurdverklaard van zijn zakelijk recht op de grond; die dubbele straf droeg zelfs de speciale naam van: la commise» (14).

De opvatting over het eeuwigdurend karakter van de erfpacht verschilt van de ene auteur tot de andere. Domat is van oordeel dat een tijdelijke erfpacht niet denkbaar is, en dat precies het tijdelijk karakter van de huur toelaat dit laatste te onderscheiden van de erfpacht; voor hem bestaan alleen eeuwigdurende erfpachten (15). Chenon beweert dat het domaine utile in de XIIe eeuw genoemd werd «une chimère» (16); Tronchet schrijft dat de erfpacht geen voorwerp heeft en dus ook niet meer bestaat (17); deze thesis werd later gevolgd door Demolombe (18) en door Aubry en Rau (19) en Gribomont (20). Al deze schrijvers, welke het bestaan van de erfpacht ontkenden, waren het eens de staving van hun bewering te vinden in het feit dat de wet de erfpacht niet behandelde. Het vonnis van 26 juni 1822 (11) bracht een einde aan dit geschil en besliste dat de erfpacht steeds als een bestaande zakelijk recht moest aangezien worden.

De grote moeilijkheid ligt in de verwarring der termen. Het woord «cynspacht» kon betrekking hebben op «le bail à cens, le bail emphytéotique of le bail à rente». Professor Schicks commenteert het vonnis van Antwerpen (21) en legt de nadruk op het dubbelzinnig karakter dezer termen: «Il en résulte que cette expression (cynsgronden), loin d'avoir une signification étroite et bien définie, a, au contraire, un sens large et général, et peut s'appliquer à des terrains emphytéotiques, mais aussi à des propriétés grevées d'une rente».

Het verschil tussen deze verschillende overeenkomsten uit het oude recht, ligt in het al of niet leenroerig karakter der gronden. Het cynsrecht (le bail à cens) verleende aan de erfverpachter het «domaine utile» mits een jaarlijkse som genoemd «cyns», waarbij de erfpachter of heer zich het domaine direct voorbehold. Het cynsrecht was uit zijn natuur zelf gevestigd op heerlijke gronden, zodat deze pachten zonder enige vergoeding werden afgeschaft door de wet van 17 juli 1793 (22) en in volle eigendom werden gegeven aan de erfpachters.

— De sensu lato genoemde erfpacht of bail emphytéotique, vertoonde dezelfde karaktertrekken als het cynsrecht, maar met dit verschil dat het niet gevestigd was op heerlijke gronden; de wet van 1790 gaf aan de erfverpachte de mogelijkheid dit zakelijk recht af te kopen «au denier vingt».

— De bail à rente was deze overeenkomst, waar de erfpachter zowel «het domaine utile als het domaine direct» afstond aan de erfnemer, mits een jaarlijkse rente; in dit laatste kontrakt ligt duidelijk de wil der

partijen besloten de eigendom van de grond in zijn volle omvang over te dragen; (23).

VI. De rechtspraak.

Er zijn maar zeldzame vonnissen, welke over de eeuwigdurende erfpachten werden geveld (21 en 24 tot 27).

Er bestaat geen twijfel dat een schriftelijke erfpacht ten eeuwigdurende titel, ontstaan vóór 1790, afkoopbaar is « tegen de twintigste penning », de rechtspraak neemt zelfs aan dat een mondelinge erfpacht, of een erfpacht, waarvan het oorspronkelijk contract niet kan voorgelegd worden, eeuwigdurend is. « Attendu en effet, que sous l'empire des coutumes, tout comme en droit romain, l'emphytéose était toujours censée faite à perpétuité, si par une clause expresse, elle n'était stipulée temporaire » (28). Zij was van nature eeuwigdurend in het oude Recht (29). In tegenstelling met Frankrijk, waar de erfpacht maar uitdrukkelijk kan tot stand komen (30). Moeilijk is het probleem, als de oorsprong van het contract in de periode van 1790 tot 1824, tot stand kwam. De oplossing schijnt dezelfde te zijn als na 1824, omdat reeds de wet van 1790 de periode van negen en negentig jaren als een maximum aanziet; ten tweede omdat er voor de erfpacht, in het tussenrecht ontstaan, geen vermoeden bestaat dat zij, in geval van twijfel, eeuwigdurend is, zodat wij mogen zeggen dat de erfpacht, welke niet eeuwigdurend is gestipuleerd, maar voor een tijdperk van 99 jaren geldig is.

Een andere moeilijkheid ligt in het feit dat de bestanddelen van een eeuwigdurende erfpacht moeten aanwezig zijn om te mogen besluiten tot dit contract; het ware bij voorbeeld niet voldoende dat volgende elementen bewezen waren: een contract genoemd « op cysgronden », ontstaan voor 1790 en waarin een jaarlijkse pachtsom gestipuleerd werd aan de eigenaar van de grond; dit was het geval, welke de rechtbank van Antwerpen te beoordelen had (21) en het contract kon zowel een huurcontract als een opstalrecht geweest zijn.

Wij kunnen het besluit trekken dat het in vele gevallen zeer moeilijk zal zijn het bewijs te leveren dat het te beoordelen geval te rangschikken is hetzij onder de tijdelijke of onder de eeuwigdurende erfpachten.

VII. Toepassing.

Een vraag zou nog kunnen gesteld worden. In welke mate een eeuwigdurende erfpacht, ten huidige dage nog zou kunnen tot stand komen, met het gevolg dat de erfpachter het recht verkrijgt de grond af te kopen tegen de twintigste penning?

Na 1824, is een contract gemaakt voor meer dan 99 jaren, verminderbaar tot de langste termijn (31), daar artikel 17 der wet van 1824 formeel verbiedt af te wijken van artikel 2 dezer wet. Welke is het statuut van de erfpachten van meer dan 99 jaren? Eeuwigdurend gestipuleerd zijn deze overeenkomsten afkoopbaar aan de twintigsten penning, naar goeddunken van de erfpachter, en niet nietig, omdat de wet geen nietigheid uitspreekt (32). In zijn *Traité formulaire et pratique du notariat* maakt Professor Schicks zelf de hypothese welke wij als toepassing stelden en antwoordt: « Si on suppose que les parties aient voulu, sous l'empire des lois actuelles, faire une emphytéose perpétuelle, le juge ne pourrait réduire la durée de l'emphytéose » (33) en een vonnis van Antwerpen (21) verklaart: « attendu qu'en

supposant gratuitement que c'est sous l'empire des lois actuelles, qu'une emphytéose aurait été conclue entre parties; encore ne serait-il pas démontré que ces dernières n'ont pas entendu faire un contract perpétuel; que s'il en était ainsi, le juge pourrait... en réduire le terme, car ce serait sous prétexte d'interprétation, altérer la volonté des contractants, qu'il faudrait donc décider qu'une concession de ce genre tomberait sous l'application de la loi du 18-29 décembre 1790 et que le contrat subsisterait, sauf pour l'emphytéote, le droit de demander le rachat de la redevance par un prix capital ».

Anderzijds is volgens artikel 530 van het Burgerlijk Wetboek zowel de eeuwigdurende erfpacht als elke andere eeuwigdurende rente tot koopprijs van een grond of een afstand van een onroerend goed afkoopbaar. Dit artikel laat aan de erfpachter toe de grond te kopen zodat de jaarlijkse canon omgezet wordt in een hoofdprijs (34);

a) De wet van 1790 stelt het afkooprecht als een vermogen afhankelijk van de eenzijdige wil van de erfpachter; het is een verkregen recht. Het historisch worden hebben wij hoger aangetoond; noch de wet van 1790 noch deze van 1824 of latere wetten hebben iets veranderd aan de bepalingen van artikel 2 van de wet van 1790 (10) « *Toutes les rentes foncières perpétuelles... de quelque espèce qu'elles soient sont rachetables* ». Het lijkt anderzijds geen twijfel dat de wet van 1790 in onze landen nog in voege is, zoals wij het hebben aangetoond in een voetnota (10).

b) Anderzijds vinden wij een argument naar analogie in de rechtspraak. Door de wet van 1790 zijn de erfpachters ten eeuwigdurende titel schuldenaars geworden ener afkoopbare rente en uitsluitende eigenaars geworden, der in erfpacht gegeven goederen (35).

c) Er zou ons kunnen opgeworpen worden dat sinds die tijd, wie dit vermogen niet heeft toegepast, zijn recht heeft verjaard; dit hangt af van de houding der partijen. Maar wie het vermogen heeft dat uitsluitend van zijn wil afhangt, kan dit niet laten verjaren; (Burgerlijk wetboek 2232).

In feite doen zich weinig moeilijkheden voor, omdat de oorsprong van oude erfpachtcontracten moeilijk op te zoeken is, in een tijd waar de vereisten van overschrijving in het geheel niet en deze der registratie minder georganiseerd waren dan nu. Ten tweede, omdat de rechter, welke over zulkdanig afkooprecht van de erfpachter ten eeuwigdurende titel te oordelen heeft, niet gemakkelijk die eis zal inwilligen. Het vonnis van Antwerpen verklaart: « que ce démembrement définitif et irrévocable de la propriété est, en effet, en opposition directe avec les principes fondamentaux, qui régissent les droits de propriété sous le code civil » (21).

De toenmalige Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde heer Van Ginderachter, steunde zowel op economische factoren (in casu de devaluatie sinds 1790) als op juridische argumenten om de eis af te wijzen: « de sorte qu'on ne pourrait s'expliquer que le preneur emphytéotique se serait abstenu d'user de la faculté de rachat, si son droit y avait été assujéti » (24). In casu was het vonnis billijk. Van Roy koopt in 1931 van dame de Clerque de Wissocq een cysgrond tegen de prijs van 80.000 fr.; 80.000 fr. vertegenwoordigde in 1931 de waarde in volle eigendom van de grond; de cys zelf, katheilen en gebouwen werden opgetrokken in de XIXe eeuw en verkocht aan heer Callebaut in 1891 tegen de prijs van 1.900 fr., vertegenwoordigende de juiste prijs der gebouwen. De in 1931 nieuwe eigenaar van de grond (heer Van

Roy) eiste tegen de erfpachter de afbraak der gebouwen, en zijn eis werd ingewilligd door de rechtbank. Een voorname reden lag in het feit dat de akte van publieke verkoop van 1891 aan Callebaut stipuleerde: «cynsgrond van jaar tot jaar vernieuwbaar»; weliswaar was het een oude erfpacht, waarvan de oorsprong kon te vinden zijn in het oude recht, maar de titel van Callebaut was onzeker.

Wij menen dat deze gevallen van eeuwigdurende erfpachten naast het theoretische belang, steeds een actuele waarde kunnen hebben, althans in het Waasland, waar dergelijke gevallen vroeger in de notariële praktijk vaak voorkwamen.

MICHEL-EDOUARD THUYSBAERT.

De gebruikte afkortingen N.B. = Nationale Bibliotheek en fichennummer.

(1) Arntz. Cours de droit civil. 1879 I n° 893-7°; 1214 en 1218. — Aubry et Rau. Droit civil français II § 224bis, p. 645. — Britz. Ancien droit Belgique, 2° ed. p. 597-620. (N.B. 355R-Mem. Comm. tome 20). — Chenon Emile. Les démembrements de la propriété foncière en France après et avant la révolution. 1923-2ed. N.B.III.79456 A. — Demolombe. Cours de code Napoléon. T. IX n° 489-491. — Domat. Lois civiles I tit. IV sect X n° 3-4. — Dumoulin. Coutumes de Paris p 73n20. — Garsonnet. Histoire de la locaterie perpétuelle p. 389. — Gribomont. Du Louage, I, n° 10. — Kluytskens Albert. Zakenrecht 1953. — Standaard. n° 23-248. — De Contracten 1952. — Standaard, n° 284. — Laurent. Principes de Droit civil. T.VIII n° 345n367/8. — Locré: Code civil, T VIII, p. 78-99. — Merlin. Question de droit. Verbo Emphytéose. — Viollet Paul. Histoire de droit civil français, p 674. — Page (Henri De). Droit civil, t VI, n° 689. — Pandectes Belges. Traité élémentaire, tome 41, verbo Emphytéose n° 16. — Pepin le Halleur (J.) Histoire de l'emphytéose, 1843, n° 285. — Planiolet et Ripert. Droit civil français, t III-1926, p 936. — Pothier Robert. Traité de droit français, t VII - Des Coutumes, chap IV, des actions n° 112. — Reepmaker Ab. Ad. «Het recht van Erfpacht, Thesis, Leiden, 1931, Van Doesburghe. N.B.TH204-1931-4. — Répertoire pratique du Droit Belge. T IV. Verbo Emphytéose. n° 10. — Tocilesco. Etude sur l'emphytéose.

(2) Gebruiker = in de zin van «wie houder is van het domaine utile».

(3) Pothier. Des Fiefs, n° 9-7° en Chenon. op.c.p. 33. (4) Emile Chenon. Le rôle juridique de l'Osculum dans l'ancien droit français. Mémoire Antiquaire de France LXXVI-1923. Naar dit werk wordt niet meer verwezen.

(5) Chenon E. Les démembrements, p 35.

(6) Garsonnet, op.c.p 389.

(7) Chenon. op.c.p II.

(8) Arntz op.c.n° 894: «Par son décret du II aout, elle (révolution) abolit le régime féodal. Les principes dominants de ces décrets, qui sont devenus la base de la législation du code en cette matière sont: 1° Le domaine utile est converti en pleine propriété. - 2° Suppression totale en sans indemnité de toutes les charges et redevances, dont l'origine se rattache au régime féodal ou qui étaient mêlées de féodalité. - 3° Rachetabilité des redevances non entachées de féodalité.

(9) Chenon. op.c.p 101: «Sans doute aussi, leur expropriation était évidemment exigée par la nécessité publique. Mais encore eut-il fallu, selon le principe posé quelques jours plus tard, la soumettre à la condition d'une juste en préalable indemnité.

(10) De wet van 18-29 December werd in onze departementen uitvoerbaar verklaard in 1797. Het weze ons toegelaten even te herinneren hoe de Franse wetten bij ons werden ingevoerd. Het Besluit van het Uitvoerend Bewind van 16 Frimaire jaar IV verklaarde in zijn artikel 5: «Le

ministre de la justice proposera dans un mois au Directoire Exécutif, l'état général des lois françaises non encore publiées dans les départements réunis, qui sont susceptibles d'y recevoir dès à présent leur exécution.»

Merlin stelde op 7 Pluviose jaar V zijn verslag voor «aux citoyens directeurs» waarin de wetten opgesomd werden; daaronder bevindt zich de wet van 18-29 December 1790.

Loi relative au rachat des rentes foncières. Recueil de lois et réglemens, Brussel. Hayez (le citoyen) - Messidor, jaar V Tome, VIII p 98: «Article I. Toutes les rentes foncières perpétuelles, soit en nature soit en argent, de quelque espèce qu'elles soient, quelle que soit leur origine... (zonder belang) seront rachetables. Il est défendu de plus à l'avenir de créer aucune redevance foncière non remboursable, qui seront exécutées pour toute leur durée, et pourront être fait, à l'avenir, pour quatre-vingt-dix neuf ans et au-dessous ainsi que les beaux à vie, même sur plusieurs têtes, à la charge qu'elles n'excéderont pas le nombre de trois.»

(11) Civ. 26 juni 1822, S. 22, I, 362: «l'Emphytéose existe et est un droit réel».

(12) Historisch. De Page. op.c.n° 698. Troplong. Droit civil. 1841 - Du Louage, n° 31, p. 33 en volgende.

(13) Reepmaker. Op.c.p 3 en zijn verwijzingen/Böckh - Dareste - Mitteis. Geschichte der Erbpacht.

(14) Pothier. Traité de Droit Français. tVII. Des Coutumes chap IV des actions, n° 112. (In dit geval Coutumes du Duché, Baillage et Prévoté d'Orléans).

(15) Domat. Op.cit.n° 3-4.

(16) Chenon. Op.Cit.p 27, «genoemd chimère door Jacques Baudarius (+1235) en verwijst Hostiensis. Summa Aurea II de feudis n° 11.

(17) Fenet t XVp 16. — Planiolet et Ripert t III-1926-p936.

(18) Demolombe op.cit.t. IX-n°489-491.

(19) Zie nota 1.

(20) Zie nota 1.

(21) Burg. Rb. Antwerpen, 25 februari 1909 - Revue Pratique notariat Belge 1909 p. 396.

(22) Pothier Traité du cens. Ed. Dupin t V, n° 491-Herve. Des matières féodales tI, n° 91 - Merlin. Répertoire de Jurisprudence v° Cens. - Dumoulin zie (1).

(23) Pothier. Contrat de bail à rente. t II-p 127, n° 1.

(24) Burgerlijke Rechtbank Dendermonde, 11 mei 1933. Pas1934-III-60 en verwijzingen.

(25) Burg. Brussel, 15 november 1861 - Belgique Judiciaire t 20-186. P. 1861, 408.

(26) Brussel, 27 februari 1845 - Pas 1845, II-2691.

(27) Verbrevking. 4 maart 1847, Pas 1848-I-43. - B.J. 848-953.

(28) Burg. Rb. Gent, 26 juli 1858 - B.J. 1958, p 1283: «Jugé que, dans le droit ancien, en vigueur en Flandres, au temps des coutumes, l'emphytéose civile était, dans le doute, présumée perpétuelle à moins que le statut local ou la convention des parties ne portaient le contraire.»

Cass. Fr. 6 janvier 1852 - Dalloz. 1852.I.250: «tout bail de plus de 99 ans est perpétuel.

(29) Pandectes Belges. Emphytéose, n° 16. — Laurent (zie 1). — Gent, 29 maart 1845, Pas. 1845,III,150. — Brugge, 14 augustus 1855, Cloes et Bonjean.

(30) Tribunal civil de la Seine, 28 aout 1844. Dalloz, 1847-4-225 '(de erfpacht kan maar uitdrukkelijk tot stand komen).

(31) Pandectes Belges n° 108, III Laurent op.cit, n° 369.

(32) Chenon Op. Cit. p. 115, Pour le présent les emphytéotes perpétuels, titulaires du domaine utile, sont déclarés propriétaires incommutables, comme les vassaux et les censitaires, et admis à racheter la redevance emphytéotique. Uitgezonderd als de wil der partijen de reductie vraagt tot 99 jaren. (Chenon op Cit p 115 en 116; Demolombe Cours de Cod, Napoléon 1861 t IX, n° 462 en 532.

(33) Schicks A. et Vanisterbeek. Traité Formulaire et pratique du notariat, T II, n° 595.

(34) Merlin. Question de droit, verbo Emphytéose § 5 n° 7 t IV n° 288. Verbrevking, 15 december 1824, Dalloz Louage, Emphytéose n° 15/I°.

(35) Brussel, 20 maart 1873, B.J. p 674. Gent, 27 maart 1845, Pas 1845. II.150. Tongeren, 16 april 1876, B.J. 1876, p 763. — Pandectes Belges V° Emphytéose n° 445.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer — 16 november 1956.

Eerste-Voorzitter : M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire.

Procureur-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Advocaten : Mrs Demeure en Struye.

Brandverzekering. — Met de oorlog verband houdende brandstichting.

Beding in de brandverzekeringsspolis, dat niet verzekerd is tegen de gevolgen van een brand, die zijn oorzaak vindt in omstandigheden, die rechtstreeks of onrechtstreeks in verband staan met de oorlog.

Zo de rechter over de grond op in cassatie onaanastbare wijze vaststelt of een brandramp al dan niet te wijten is aan een oorzaak, die verband houdt met de oorlog, is dit anders, wanneer die vaststelling wordt afgeleid uit zekere elementen, waarop die rechter wijst.

In dat geval is het Hof van Cassatie bevoegd na te gaan of de ingeroepen elementen het daaruit getrokken besluit wettelijk kunnen rechtvaardigen.

In het onderhavige geval wijst de rechter er op, eensdeels, dat de brand in tijd van oorlog is ontstaan, en, anderdeels, dat hij aan een daad van wraak is toe te schrijven, daar de bevolking zeer vijandig stond tegen de verzekerde en zijn familie, omdat deze tijdens de bezetting woekerhandel hadden gedreven, in de beste verstandhouding hadden gestaan met de vijand en verder voor diens rekening op grote schaal aan varkenskweek hadden gedaan.

Zodoende stelt de rechter vast dat de oorzaak van de brand ten minste onrechtstreeks verband houdt met de oorlog.

Door te beslissen, dat de door de rechter aangenomen oorzaak van de brand, zelfs onrechtstreeks, niet verband houdt met de oorlog, heeft het bestreden arrest dienvolgens de door eiser in cassatie (de verzekeraar) aangehaalde wetbepalingen geschonden.

N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond
t/ Naudts.

Gelet op het bestreden arrest, op 27 juni 1955 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1134, 1135, 1315 en 1317 tot 1322 van het B.W., alsook van artikel 97 der Grondwet,

doordat, alhoewel het bestreden arrest erkent dat « uit de bestanddelen der zaak en verder uit de gegevens van het ingesteld strafrechtelijk vooronderzoek, gewichtige, nauwkeurige en overeenstemmende vermoedens voortspruiten dat de brandstichting wel een daad van wraak geweest is » en dat « de bevolking van Oostakker in het algemeen zeer vijandig was tegenover appellant en zijn familie omdat deze tijdens de bezetting woekerhandel gedreven hadden, in de beste verstandhouding hadden gestaan met de vijand en verder voor diens rekening, op grote schaal, aan varkenskweek gedaan hadden », het hof van beroep geweigerd heeft de door eiseres opgeworpen exceptie aan te nemen afgeleid uit de bepaling vervat in het artikel 2-7° der door verweerder ondertekende brandpolis (art. 2 : Zijn uit de verzekering gesloten ... 7° : Brand

of schade geleden hetzij ten tijde van oorlog of vijandelijke inval, oproer, werkstaking... in al deze gevallen zal er slechts aanleiding tot vergoeding bestaan indien de verzekerde bewijst dat de brand of de schade te wijten is aan een oorzaak die, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks, verband houdt met deze gebeurtenissen) en zulks om reden dat « door oorlogsfeiten of oorlogsgebeurtenissen niets anders bedoeld wordt dan enerzijds de krijgsverrichtingen, de saboterings- of vernielingsdaden, die door de strijdvoerende legers of regelmatig opgerichte en erkende weerstandsgroepen uitgevoerd worden om de tegenstand van de vijand neer te slaan en alsoo tot de eindoverwinning te helpen, en anderzijds de rechtstreekse of onrechtstreekse gebeurtenissen welke uit dergelijke daden voortvloeien; dat men de gebruikelijke en normale zin van de uitdrukking « oorlogsfeit » zou verdraaien, zo men deze op feiten of gebeurtenissen zou toepassen, die niet tengevolge, maar slechts bij gelegenheid van de oorlog mochten overkomen en mitsdien met de vijandelijkheden enkel een verafgelegen betrekking hebben (Cass. 25 november 1948, 3 arresten, Pas. 1948 - I - blz. 668, 670, 672); dat het dus vaststaat dat gezegde daad van wraak, die zich evengoed in vredetijd had kunnen voordoen, niet als een oorlogsfeit kan worden beschouwd, derwijze dat de brandstichting, die er het gevolg van was, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks met de oorlog verband houdt »;

doordat het bestreden arrest alsoo de door de verzekeraar bedongen uitsluiting van verantwoordelijkheid verminderd heeft tot een kleiner toepassingsveld (de ramp die een oorlogsfeit als oorzaak heeft) dan het door hem bepaalde en door de verzekerde aanvaarde toepassingsveld (de ramp « te wijten aan een oorzaak die, rechtstreeks of onrechtstreeks verband houdt met oorlog of vijandelijke inval »);

doordat het bestreden arrest, dienvolgens, de bindende kracht van de aangegane overeenkomst heeft miskend en het geloof heeft geschonden dat verschuldigd is aan de bewoordingen van die overeenkomst en aan de besluiten (tweede besluiten voor de N.V. « Assurantie van de Belgische Boerenbond » vóór het Hof van beroep) waarin ze overgenomen waren;

doordat althans zijn motivering nopens dat punt dubbelzinnig is en aan het Hof van Verbreking niet toelaat zijn toezicht uit te oefenen overeenkomstig artikelen 95 en 97 der Grondwet, 19 en 20 der wet van 25 maart 1876 op de bevoegdheid :

Overwegende dat door het betwist beding van de overeenkomst uit de verzekering zijn gesloten : « Brand of schade geleden ten tijde van oorlog of vijandelijke inval, oproer... In al deze gevallen zal er slechts aanleiding tot vergoeding bestaan indien de verzekerde bewijst dat de brand of de schade te wijten is aan een oorzaak die, noch rechtstreeks noch onrechtstreeks, verband houdt met deze gebeurtenissen »;

Dat dienvolgens de uitsluiting verder reikt dan de schade voortvloeiend uit oorlogsfeiten;

Overwegende dat, zo de rechter over de grond souverain in feite vaststelt of een brandramp al dan niet te wijten is aan een oorzaak die verband houdt met de oorlog, het anders is wanneer die vaststelling wordt afgeleid uit zekere elementen waarop die rechter wijst;

Dat, in dat geval, het Hof bevoegdheid heeft om na te gaan of de ingeroepen elementen het eruit getrokken besluit wettelijk kunnen rechtvaardigen;

Overwegende dat de rechter wijst hierop, enerzijds, dat de brand ten tijde van oorlog is uitgebroken en, anderzijds, dat hij aan een daad van wraak is toe te schrijven daar de bevolking zeer vijandig was tegenover verweerder en zijn familie omdat deze tijdens de bezetting woekerhandel gedreven hadden, in de beste verstandhouding hadden gestaan met de vijand en verder, voor diens rekening, op grote schaal aan varkensweek gedaan hadden;

Overwegende dat de rechter zodoende vaststelt dat de oorzaak van de brand, minstens onrechtstreeks, verband houdt met de oorlog;

Dat, dienvolgens, door te beslissen dat de door hem aangenomen oorzaak van de brand geen zelfs onrechtstreeks verband met de oorlog houdt, hij de in het middel aangeduide bepalingen heeft geschonden;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder tot de kosten;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

NOOT. — Het bij bovenstaand cassatie-arrest vernietigde arrest van het Hof van Beroep te Gent d.d. 27 juni 1955 is verschenen in het R. W. 1955-1956, 841.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer — 13 mei 1957.

Voorzitter : M. Huybrechts.

Raadsheer-Verslaggever : M. Rutsaert.

Advocaat-Generaal : M. Depelchin.

Stedebouw. — Strekking van artikel 18 van het wetsbesluit van 2 december 1946.

Luidens artikel 18 van het wetsbesluit van 2 december 1946 betreffende de stedebouw, doet de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde uitspraak over de aanvraag tot toelating om te bouwen binnen de maand na de datum van ontvangst van deze aanvraag, termijn die met ten hoogste twee maanden kan worden verlengd bij een met redenen omklede beslissing, die vóór het einde van de eerste maand dient te worden genomen. Volgens hetzelfde artikel wordt de toelating als verkregen beschouwd, indien de termijn verstrijkt zonder dat de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde uitspraak heeft gedaan.

Het tekstverband van dit artikel sluit in, dat door dit laatste een binnen de maand betekende beslissing wordt bedoeld, daar de wetgever met betrekking tot de door de Minister van Openbare Werken te verlenen toelating de aanvrager niet langer dan één maand in de onzekerheid heeft willen laten, behoudens het geval van verlenging van de termijn.

Deze betekening mag gedaan worden door de gemeenteverheid, die de beslissing getroffen heeft.

Mertens t/ Brantegem en Belgische Staat
(minister van Openbare Werken en Wederopbouw) b.p.

Gelet op het bestreden arrest op 3 januari 1957 gewezen door het Hof van beroep te Gent;

Over de eerste twee onderdelen van het eerste middel : schending van artikel 18 van de besluit-wet van 2 december 1946 betreffende de Stedebouw en van artikel 97 van de Grondwet, doordat :

eerste onderdeel : het bestreden arrest eiser veroordeelt op grond van voormelde besluit-wet aannemende dat het volstaat dat de Minister een beslissing zou hebben getroffen binnen de maand waarin de toelating tot bouwen werd aangevraagd en dat die beslissing niet binnen de maand vanaf die aanvraag aan de verzoeker behoeft betekend te worden;

tweede onderdeel : het bestreden arrest ten onrechte aanneemt dat de mededeling van de beslissing van Stedebouw kan gedaan worden door de gemeenteverheid, — wat de besluit-wet niet voorziet :

Overwegende dat aanlegger door het bestreden arrest veroordeeld werd wegens inbreuk op artikel 18 van de besluit-wet van 2 december 1946 betreffende de Stedebouw om op 15 oktober 1954 of daarna gebouwd te hebben zonder voorafgaande geschreven en uitdrukkelijke toelating van de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde;

Overwegende dat volgens de vaststellingen van het bestreden arrest aanlegger zijn aanvraag aan het bestuur van Stedebouw op 29 juni 1954 had ingediend en slechts op 30 juli 1954 in het bezit werd gesteld van de voorwaardelijke machtiging van dit bestuur;

Overwegende dat luidens artikel 18 der besluit-wet van 2 december 1946 de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde uitspraak doet over de aanvraag tot toelating om te bouwen binnen de maand vanaf de datum van ontvangst dezer aanvraag, termijn die met twee maanden ten hoogste kan verlengd worden, door een met redenen omklede beslissing die vóór het einde van de eerste maand dient genomen te worden; dat, volgens zelfde artikel, indien de termijn verstrijkt zonder dat de Minister van Openbare Werken of zijn afgevaardigde uitspraak doet, de toelating beschouwd wordt als verworven;

Overwegende dat het tekstverband van dit artikel insluit dat door dit laatste een binnen de maand betekende beslissing bedoeld wordt, daar de wetgever met betrekking tot de door de Minister van Openbare Werken te verlenen toelating, de aanvrager gedurende niet meer dan één maand, behalve het geval van verlenging van termijn, in de onzekerheid heeft willen laten;

Overwegende dat deze betekening mag gedaan worden door de gemeenteverheid ten verzoeken van de overheid die de beslissing getroffen heeft;

Overwegende dat het bestreden arrest weliswaar vaststelt dat aanlegger op 29 juni 1954 zijn aanvraag, gericht tot het bestuur van Stedebouw, «indiende» en op 30 juli in het bezit werd gesteld door de gemeenteverheid van de machtiging van Stedebouw doch dat deze vaststellingen onvoldoende zijn om de uitgesproken veroordeling te rechtvaardigen, daar er niet uit volgt dat deze betekening geschiedde vóór het verstrijken van een maand sedert de ontvangst van de aanvraag tot machiging;

Overwegende dat het bestreden arrest er verder op wijst dat de «machtiging» van Stedebouw vermeld was in het besluit van het Schepencollege van 26 juli 1954, aan aanlegger dezelfde dag betekend, doch dat

uit deze loutere vaststelling van de «vermelding» van de beslissing van Stedebouw het bewijs er van niet voortvloeit dat deze beslissing in het besluit geheel overgenomen werd namelijk (v. g.) met de voorwaarde waarvan, volgens het arrest, de machtiging afhankelijk werd gemaakt;

Dat het eerste onderdeel van het middel dienvolgens gegrond is;

Overwegende dat de verbreking van de beslissing over de publieke vordering, de verbreking van de beslissing over de burgerlijke vorderingen voor gevolg heeft;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden arrest;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Legt de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 6 december 1957

Zetel : M.M.Devaux, voorzitter-verslaggever,

Somerhausen en De Bock.

Auditoraat : M. Hoeffler.

Advocaat : Mr Stassen.

1. **Autonome haven van Luik (1 en 2).**
2. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Belang. — Algemeneheden (1).**
3. **Wetten en besluiten. — Interpretatie (2).**

1. *Een gemeente heeft er belang bij de vernietiging van het koninklijk besluit te vragen waarbij aan de Autonome Haven van Luik vergunning wordt verleend om een openbare haven op haar grondgebied te exploiteren.*

2. *De «Luikse agglomeratie», waarvan de havens door de Autonome Haven van Luik kunnen worden geëxploiteerd, is een uitdrukking waarvan de woorden, bij gemis van een nadere bepaling in de wet van 21 juni 1937, in hun gebruikelijke betekenis moeten worden verstaan.*

Een gemeente maakt geen deel uit van die agglomeratie wanneer haar woningen met die van de stad Luik en van de daartussen liggende gemeenten niet één bebouwde kom, één groep en één complex vormen die, afgezien van de administratieve betekenis van het woord, slechts één stad zouden uitmaken.

Te dien opzichte behoort de gemeente Chokier niet tot de Luikse agglomeratie, en het koninklijk besluit dat aan de Autonome Haven van Luik vergunning verleent om een openbare haven op haar grondgebied te exploiteren, schendt de wet van 21 juni 1937.

Gemeente Chokier t/ Belgische Staat (Minister van Openbare Werken en van Wederopbouw en Minister van Financiën.)

Gezien het op 2 november 1956 ingediende verzoekschrift, waarbij de gemeente Chokier de nietigverklaring vordert van het koninklijk besluit van 20 augustus

1956, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 5 september 1956, waarbij aan de Autonome Haven van Luik vergunning wordt verleend om te Chokier een openbare haven te exploiteren;

.....

Overwegende dat de tegenpartij betoogt, dat het beroep niet ontvankelijk is omdat «de gemeente» Chokier geen recht heeft de kaai en de gronden die » tot het openbaar Staatsdomein behoren te beheren »; dat zij ook zegt, «dat alle verkeer dat de Autonome» Haven van Luik toestaat ook door Brugge en » Wegen zou kunnen worden toegestaan, zonder dat » de gemeente Chokier zich hiertegen hoe dan ook » zou kunnen verzetten »;

Overwegende dat de gemeente Chokier aanvoert, dat haar op 21 maart 1939, met het oog op de inrichting van een openbaar park, machtiging is verleend tot het planten van bomen en het zaaien van gras op een gedeelte van de gronden van de Staat die grenzen aan de aan de Autonome Haven van Luik verleende exploitatie-concessie, en dat deze machtiging eerst op 20 september 1956 is ingetrokken;

Overwegende dat het belang, vereist bij artikel 11 van de wet van 23 december 1946, houdende instelling van een Raad van State, niet gekoppeld is aan een recht van beheer waarover verzoekster mocht hebben beschikt; dat het kan volstaan dat het beroep ontvankelijk is zodra de gemeente, binnen de grenzen van haar wettelijke bevoegdheden, aantoonde dat er schade of belang voorhanden is;

Overwegende dat de bestreden beslissing niet een gewone handeling van beheer is, waarbij de Staat aan een derde het recht heeft toegekend een eigendom van het openbaar domein met bepaalde oogmerken te gebruiken, maar een beslissing getroffen krachtens de wet van 21 juni 1937 betreffende de oprichting van de Autonome Haven van Luik, waarnaar de aanhef van het besluit uitdrukkelijk heeft verwezen onder het volgende motief : «Overwegende dat er termen aanwezig zijn om de exploitatie van een openbare haven te Chokier aan de Autonome Haven van Luik tot concessionneren »;

Overwegende dat de Autonome Haven van Luik tot stand is gekomen ingevolge een op 8 december 1936 gesloten overeenkomst tussen de Staat en de stad Luik «onder nadere goedkeuring door de wetgevende macht», met het oog op de exploitatie van het eiland Monsin, dat de Staat concedeert, en ook op de exploitatie van «alle andere havens der Luikse agglomeratie» die de Staat, gemeenten of particulieren haar » later in concessie zouden geven » (artikel 1 van de statuten); dat de wet van 21 juni 1937, die de openbare instelling «Autonome Haven van Luik» heeft opgericht, bij het goedkeuren van de overeenkomst in haar artikel 1 beslist heeft, dat deze instelling belast is met het exploiteren van de haven van het eiland Monsin «alsmede desvoorkomend van alle andere havens der Luikse agglomeratie »; dat de door de wet bekrachtigde statuten van deze openbare instelling haar de uitoefening opdragen van bevoegdheden die aan de Staat en de gemeenten toekomen; dat in artikel 2 van de statuten is bepaald wat volgt : «andere » gemeenten zullen bij koninklijk besluit naderhand » kunnen gemachtigd worden daaraan deel te nemen » na advies van de beheerraad »; dat verschillende andere bepalingen betrekking hebben op de verplichtingen der gemeenten en op dezer prerogatieven in het beheer van de instelling; dat, afgezien van de vraag of de werking van deze openbare instelling ambtshalve

door de Staat kan worden uitgebreid tot het grondgebied van andere gemeenten dan de stad Luik — enige partij in de door de wet bekrachtigde overeenkomst —, het belang dezer gemeenten zo nauw betrokken is bij elke uitbreiding tot hun grondgebied — een uitbreiding « van de omvang van de Autonome Haven » —, dat hierop uitdrukkelijk werd gewezen in de memorie van toelichting van de wet (Parl. doc. nr 201): « Daarenboven, vermits eensdeels sommige bij » de Stad Luik gelegen gemeenten rechtstreeks be- » trokken zijn bij de exploitatie der havens en ander- » deels aan de Autonome Haven het maximum van » ontwikkeling en van rendement dient gegeven, werd » voorzien, dat die gemeenten deel zouden mogen uit- » maken van het organisme dat wij U voorstellen in » te richten »; dat de gemeente Chokier het in even- genoemd artikel 11 bedoeld belang heeft, om de be- stredden beslissing aan te vallen; dat het beroep ont- vankelijk is;

Overwegende dat het enige middel van verzoekster steunt op « machtsoverschrijding wegens schending » en verkeerde toepassing van de wet van 21 juni 1937 » betreffende de oprichting van de Autonome Haven » van Luik », inzover de bestreden beslissing « gemeend » heeft aan de Autonome Haven van Luik, openbare » instelling, de exploitatie te mogen toevertrouwen » van een haven gelegen op het gebied van de gemeen- » te Chokier, dit is buiten de bij de wet van 21 juni » 1937 bepaalde grenzen »;

Overwegende dat, zelfs als de Staat het recht zou hebben de werkzaamheid en de prerogatieven van de Autonome Haven van Luik ambtshalve tot het gebied van een gemeente die zich hiertegen verzet, uit te breiden, dit alleen wettelijk mogelijk is als deze gemeente binnen de grenzen ligt van « de Luikse agglomeration » in de zin die de wet daaraan geeft;

Overwegende dat de wet geen lijst heeft opgemaakt van de gemeenten die tot deze agglomeration behoren, en de Koning evenmin heeft opgedragen de lijst ervan op te maken; dat de tegenpartij verder geen enkele wet aanhaalt krachtens welke de gemeente Chokier tot de agglomeration van Luik zou behoren, noch enig uitvoeringsbesluit, genomen krachtens wetten die met deze woorden het gebiedsdeel aanduiden waarop zij betrekking hebben;

Overwegende dat de tegenpartij zich tevergeefs be- roept op de zin van de woorden « Luiker Maas » die tijdens de parlementaire voorbereiding van de wet zijn gebruikt; dat de tekst van de wet en van de statuten welke zij bekrachtigt, alleen de woorden « Luikse agglomeration » heeft gebruikt;

Overwegende dat de woorden « Luikse agglomera- tie » derhalve hun gebruikelijke betekenis hebben in de wet van 21 juni 1937;

Overwegende dat verzoekster betoogt, dat zij geen deel uitmaakt van de Luikse agglomeration in de ge- bruikelijke zin van deze woorden, namelijk die van de wet van 21 juni 1937; dat de tegenpartij niet beweert en niet aanbiedt te bewijzen, dat de woningen van de gemeente Chokier met die van de stad Luik en de daartussen liggende gemeenten één bebouwde kom, één groep en één complex vormen, die, afgezien van de administratieve betekenis van het woord, slechts één stad zouden uitmaken; dat de tegenpartij haar macht heeft overschreden toen zij de prerogatieven van de Autonome Haven van Luik uitbreidde tot het grondgebied van een gemeente die niet tot de Luikse agglomeration, in de zin van de wet van 21 juni 1937, behoort,

Besluit :

Artikel 1.

Het koninklijk besluit van 20 augustus 1956 wordt vernietigd.

Artikel 2.

Het arrest zal bij uittreksel in het Belgisch Staats- blad bekendgemaakt worden.

Artikel 3.

De kosten, bepaald op 750 frank, komen ten laste van de Staat (ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw).

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 8 januari 1957.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : MM. Verougstraete en Van Parys.

Advocaat-generaal : M. Matthys.

Advocaten : Mrs. Blanckaert en Boudolf.

1. **Scheidsrechterlijk beding. — Nietigheid wegens niet aanwijzing van de scheidsrechters, noch regeling van de wijze van hun benoeming.**
2. **Onerlijke concurrentie. — Vereiste voor de toepas- selijkheid van het K.B. n° 55 van 23 december 1934.**

1. *Nietig is het scheidsrechterlijk beding, dat niet de scheidsrechters aanwijst, noch de wijze van hun be- noeming regelt, zodat bij het rijden van een geschil het ieder van de partijen mogelijk is door onwil of kwade trouw de aanwijzing van de scheidsrechters of de samenstelling van het scheidsrechterlijk colle- ge onmogelijk te maken.*

2. *Wanneer inbreuken op een contract tevens in strijd zijn met de eerlijke handels- of nijverheidsgebruiken, vallen zij onder de toepasselijkheid van het K.B. nr 55 van 23 december 1934.*

Het is niet voldoende, dat bepaalde tekortkomin- gen krachtens de overeenkomst tussen partijen als gevallen van onwettige mededinging bestempeld worden om ze onder toepassing te doen vallen van voormeld K.B.; hiertoe is vereist, dat de inbreuk op zich zelf met de eerlijke gebruiken in zake handel of nijverheid in strijd is.

N.V. Valcke Gebroeders t/

P.V.B.A. Werkhuizen Camiel Decloedt en Zoon.

Advies van het O.M.

De N.V. « Valcke Gebroeders », te Oostende, heeft binnen de wettelijke termijn, in regelmatige vorm, een ontvankelijk beroep ingesteld tegen een beschikking, op tegenspraak gewezen op 27 maart 1956, door de Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Oostende, recht sprekend zoals in kortgeding inzake een vóór hem door appellante aanhangig gemaakte vordering ertoe strekkende, op grond van het K.B. nr 56 van 23 december 1934, aan geïntimeerde, de P.V.B.A. « Werkhuizen Camiel Decloedt en Zoon », te Oostende, verbod te doen opleggen « om verder enige » oneerlijke concurrentie aan appellante te doen, en » om gelijk welke werken uit te voeren voor gelijk » welke derden ».

Partijen zijn immers gebonden door een overeenkomst van 17 juni 1947, nader aangevuld op 14 december 1950,

waarbij door appellante een werkplaats ter beschikking van geïntimeerde gesteld werd ten einde aldaar een bepaalde bedrijvigheid te verrichten, doch uitsluitend ten dienste van appellante, bij uitsluiting van andere firma's of partikulieren, zodanig dat « elke inbreuk op » deze regel als een geval van onwettige mededinging » zou worden aangezien ». De overeenkomst van 17 juni 1947 omvat bovendien het volgende beding :

« Ieder moeilijkheid welke in verband met deze » overeenkomst kan oprijzen, zal eerst wederzijds onder- » zocht worden in een geest van minnelijke schikking; » in geval deze onmogelijk blijkt zal het onverschil » scheidsrechterlijk opgelost worden. »

Waar geïntimeerde, op grond van dit contractueel beding, vóór de eerste rechter voorhiel, en trouwens ook vóór het Hof steeds voorhoudt, dat het vooreerst aan een scheidsgerecht behoort het tussen partijen gerezen geschil te beslechten, heeft de Voorzitter van de rechtbank van koophandel geoordeeld dat « aan » partijen de nodige tijd moest worden gelaten om te » pogen tot een regeling te komen nopens de aanduiding » van scheidsrechters of de modaliteiten van aandui- » ding », en heeft hij beslist, vooraleer verder over zijn bevoegdheid alsmede over de ontvankelijkheid en de grond van de vordering uitspraak te doen, de procedure bij hem aanhangig gemaakt, intussen te schorsen.

Is deze beslissing, op het eerste gezicht niet enigszins dubbelzinnig, daar zij ten slotte geen duidelijk antwoord blijkt te verstrekken op de vraag of de eerste rechter al dan niet zijn bevoegdheid heeft erkend ?

Bij nader onderzoek, wil het ons nochtans voorkomen dat het aangevochten bevelschrift eigenlijk moet worden beschouwd als een beslissing waarbij de Voorzitter enkel zijn bevoegdheid zou aanvaarden, ingeval partijen tot geen akkoord zouden kunnen komen in zake de toepassing van het scheidsrechterlijk beding, wat er ten slotte op neerkomt de geldigheid van dit beding te erkennen en daarentegen om die reden zijn bevoegdheid voorlopig af te wijzen.

Het onderzoek naar de volstreckte bevoegdheid van de eerste rechter hangt derhalve rechtstreeks af van het antwoord op de vraag of het zogenoemde « scheidsrechterlijk beding » inzake werkelijk als een dergelijk geldig beding kan worden beschouwd.

Art. 1006 van het W. v. Burg. Rv. bepaalt dat de scheidsrechterlijke overeenkomst het voorwerp van het geschil en de namen der scheidsrechters zal aanduiden, op straf van nietigheid.

Gelet op de zeer brede belgische jurisprudentiële opvattingen wat de aanduiding betreft van het voorwerp van het compromis, kan, in onderhavig geval, desnoods aanvaard worden dat het geschil, en derhalve de draagwijdte en de omvang van de opdracht van de scheidsrechter(s), voldoende bepaald werd (zie : A. Bernard « L'arbitrage volontaire en droit privé » - nrs 82 tot 84).

Waar echter noch de aanduiding, noch de wijze van benoeming of aanstelling van de scheidsrechter(s), in de overeenkomst niet bepaald wordt, en derhalve één der partijen in de mogelijkheid wordt gesteld, door slechte wil of kwade trouw, de aanduiding van de scheidsrechter, of de samenstelling van het scheidsrechterlijk college, onmogelijk te maken, kunnen wij de rechtsgeldigheid van het zogenoemde scheidsrechterlijk beding bezwaarlijk aanvaarden, zelfs zo men de stelling aanvaardt van het arrest van het Hof van Verbreking dd. 17 december 1936 (Pas. 1936, I, 457), als zou het, tot rechtsgeldigheid van het compromis, volstaan dat partijen zouden overeengekomen zijn van een aandui-

dingsmodaliteit van de scheidsrechter(s) geldende als nominatieve en onmiddellijke aanduiding. Ook hiervan is in de betwiste overeenkomst geen spoor te vinden. Derhalve besluiten wij tot de nietigheid van het scheidsrechterlijk beding (A. Bernard, op cit., nrs 86 en 87) vermits deze betrekkelijke nietigheid door appellante uitdrukkelijk ingeroepen wordt.

Hieruit volgt dan ook dat de Voorzitter van de rechtbank van koophandel m.i. bevoegd was om kennis te nemen van de door appellante ingestelde vordering en ten onrechte deze bevoegdheid, al was het ook voorlopig, afgewezen heeft.

Immers, in verband met deze bevoegdheid ten opzichte van de toepassing van het K.B. nr 56 van 23 december 1934, dient te worden opgemerkt dat de door appellante aan geïntimeerde verweten daden, in de veronderstelling dat ze zouden bewezen zijn, niet alleen en uitsluitend een inbreuk uitmaken op de door geïntimeerde aangegane contractuele verbintenissen — in welk geval de toepassing van voormeld K.B., en derhalve de bevoegdheid van de Voorzitter van de rechtbank van koophandel, zouden uitgesloten zijn (Verbreking, 25 november 1943; Pas. 1944, I, 70; Brussel, 7 februari 1948; Pas. 1948, II, 48), maar ook, op zich zelf, buiten deze contractuele verbintenissen, als daden, die met de eerlijke handels- of nijverheidsgebruiken strijdig zijn, kunnen beschouwd worden, wijl ze trouwens uitdrukkelijk voorzien worden onder art. 2, litt. 7 en g van bedoeld K.B.

Waar de aangetijgde daden aldus én als een contractuele inbreuk, én als een commercieel quasi-delikt aangemerkt zijn, kan, zoals trouwens uit de hierboven vermelde rechtspraak impliciet voortspruit, het K.B. van 23 december 1934 toepassing vinden, en was derhalve de Voorzitter van de rechtbank van koophandel te Oostende principieel bevoegd om kennis te nemen van de door appellante ingestelde vordering, die in feite op dergelijke aangetijgde daden van gemengde aard gegrond is.

Zo het Hof deze zienswijze bijtreedt, en de aangevochten beschikking wegens bevoegdheid van de eerste rechter te niet doet, zal het tevens vaststellen dat partijen over de grond van de zaak hebben geconcludeerd en deze in staat verkeert om te worden gevonnist. Het Hof, rechter in graad van beroep van de beslissingen gewezen zowel door de burgerlijke rechtbanken als door de rechtbanken van koophandel, zal dus vaststellen dat de voorwaarden tot evocatie vervuld zijn, en kan dienvolgens de zaak tot zich trekken (Verbreking, 9 juli 1891; Pas. 1891, I, 202).

Arrest

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van het beroepen bevelschrift op 27 maart 1956 gewezen door de Voorzitter van de Rechtbank van Koophandel te Oostende, zetelende zoals in kort geding;

Overwegende dat zowel het hoofdzakelijk als het incidenteel hoger beroep tijdig werden ingesteld en regelmatig zijn naar de vorm;

Nopens de bevoegdheid :

Overwegende dat het geschil in de eerste plaats loopt over de geldigheid van een scheidsrechterlijk beding, toegevoegd aan een overeenkomst van industrieverhuring dd. 17 juni 1947 en luidende als volgt : « Ieder moeilijkheid welke in verband met deze overeenkomst kan oprijzen, zal eerst wederzijds onderzocht » worden in een geest van minnelijke schikking; in » geval deze onmogelijk blijkt zal het onverschil » scheidsrechterlijk opgelost worden » ;

Overwegende dat, ofschoon de hogere beroepen op wijd uiteenlopende gronden berusten, beide partijen zich tegelijk gegriefd achten doordat de eerste rechter de behandeling van de zaak zonder meer heeft geschorst;

Overwegende dat de bestreden beschikking gewis aan duidelijkheid te wensen overlaat; dat immers de eerste rechter zijn bevoegdheid uitdrukkelijk erkend noch afgewezen heeft; dat evenwel aangenomen moet worden dat, waar hij geoordeeld heeft dat « aan de partijen » de nodige tijd moet gelaten worden om te pogen tot » een regeling te komen nopens de aanduiding van » scheidsrechters of de modaliteit van aanduiding », hij tenslotte de geldigheid van bedoeld scheidsrechterlijk beding aanvaard heeft en, in verband daarmee, voorlopig — zij het dan ook impliciet — zijn eigen bevoegdheid afgewezen heeft;

Overwegende dat de eerste rechter gans ten onrechte de door de geïntimeerde tegen meergemeld scheidsrechterlijk beding aangevoerde nietigheidsmiddelen verworpen heeft; dat immers de overeenkomst noch de aanduiding, noch de wijze van benoeming van de scheidsrechters bepaalt, zodat bij het oprijzen van een geschil, het eender welk van de partijen mogelijk is, door onwil of kwade trouw, de aanduiding van de scheidsrechters of de samenstelling van het scheidsrechterlijk college onmogelijk te maken; dat alleszins, waar door een scheidsrechterlijk beding hoofdzakelijk bedoeld wordt de bevoegdheid van de gewone rechtbanken af te wijzen, het onmogelijk voorkomt de geldigheid van dergelijk beding te aanvaarden wanneer, zoals ter zake, de partijen met het oog op de uitvoering ervan voor eerst hun toevlucht moeten nemen tot dezelfde rechtbanken ten einde, buiten elke overeenkomst om, de uitvoeringsmodaliteiten van het beding naar goeddunken door de gewone rechter te doen bepalen; dat dus, in stede van de behandeling van de zaak te schorsen, de eerste rechter zijn bevoegdheid bepaald had moeten onderzoeken;

Overwegende dat, zoals uit de behandeling van de zaak ten gronde blijken zal, de vordering, minstens gedeeltelijk, gesteund is op contractuele inbreuken die met de eerlijke handels- of nijverheidsgebruiken strijdig zijn; dat bijgevolg geïntimeerde ten onrechte heeft opgeworpen dat de eerste rechter ter zake van de toepassing van het K.B. nr 55 van 23 december 1934 ratione materiae onbevoegd was;

Ten gronde :

Overwegende dat, waar de aangevochten beslissing wegens bevoegdheid van de eerste rechter te niet moet worden gedaan en de partijen zowel in eerste aanleg als in graad van beroep omstandig ten gronde hebben geconcludeerd, de zaak zich in staat bevindt om bij evocatie te worden beslecht;

Overwegende dat tussen de feiten van oneerlijke mededinging die aan geïntimeerde verweten worden, een onderscheid dient gemaakt te worden tussen :

- a) het gebruik van modellen toebehorende aan appellante,
- b) het herstellen van scheeps- en andere Dieselmotoren,
- c) gelijk welke andere bedrijvigheid;

Wat betreft de modellen :

Overwegende dat bij bevelschrift in kort geding dd. 27 maart 1956, waartegen geen beroep werd ingesteld, de voorzitter van de koop handelsrechtbank te Oostende de teruggaaf aan appellante van de haar toebehorende modellen bevolen heeft; dat appellante niet geklaagd heeft dat dit bevelschrift onuitgevoerd

zou gebleven zijn; dat bijgevolg de vordering, in zoverre ze ertoe strekt het gebruik van de litigieuze modellen te doen ophouden, zonder voorwerp is komen te staan;

Wat betreft de herstellingen aan scheeps- en andere Dieselmotoren :

Overwegende dat appellante volgende stukken voorbrengt;

1. een blad uit de « Bouwkroniek » van 3 april 1955, waarin geïntimeerde reclame maakt voor wisselstukken van motoren; dat de reclame heel de breedte van de bladzijde in beslag neemt en de tekening van de verscheidene onderdelen van een Dieselmotor bevat;

2. fotocopieën van vier facturen van de firma Decloedt voor levering van onderdelen van Dieselmotoren aan derden zonder tussenkomst van appellante;

Overwegende dat luidens de overeenkomst tussen partijen op 17 juni 1947 voor de duur van 10 jaar gesloten, appellante zich er toe verplichtte :

- a. het kosteloos gebruik van een werkplaats en van een woonhuis aan geïntimeerde te verschaffen;
- b. voor haar herstellingen aan Dieselmotoren (waarin appellante gespecialiseerd is) geen werken te bestellen aan andere werkhuizen dan deze van geïntimeerde;

dat anderzijds geïntimeerde zich verbond :

- a. een volledige uitrusting voor het herstellen van Dieselmotoren in gezegde werkplaats te installeren,
- b. geen werken rechtstreeks voor andere firma's of particulieren in bestelling te nemen of uit te voeren;

Overwegende dat het voor de hand ligt dat ter gelegenheid van de herstellingen van Dieselmotoren haar door appellante toevertrouwd, geïntimeerde gestadig in de gelegenheid was met de cliënteel van appellante contact te nemen; dat in deze omstandigheden, het uitvoeren, voor eigen rekening, van werken aan Dieselmotoren als beroving van cliënteel strijdig is, niet enkel met de overeenkomst van 17 juni 1947, maar met de eerlijke handels- of nijverheidsgebruiken; dat het ophouden van dergelijke praktijken dient bevolen te worden;

Wat betreft de andere werken :

Overwegende dat in hoger gemelde overeenkomst bedongen werd dat « de heer Decloedt is niet gemachtigd om gelijk welke werken in bestelling te nemen » of uit te voeren rechtstreeks voor andere firma's of » particulieren; hij stelt zijn bedrijvigheid uitsluitend » ten dienste van de firma Valcke. Een inbreuk op deze » regel zal als een geval van onwettige mededinging » worden aanzien »;

Overwegende dat het niet volstaat dat bepaalde tekortkomingen luidens een overeenkomst als gevallen van onwettige mededinging bestempeld worden om ze onder de toepassing te doen vallen van het K.B. nr 55 van 23 december 1934; dat hiertoe nodig is dat de inbreuk, op zich zelf, met de eerlijke gebruiken in zake handel of nijverheid strijdig weze;

Overwegende dat voormeld beding aan geïntimeerde verbod deed gelijk welke werken voor eigen rekening uit te voeren; maar dat geïntimeerde, zonder hierin door appellante tegengesproken te zijn, beweerd heeft dat de handelsbedrijvigheid van appellante, zich slechts uitstrekke tot Dieselmotoren; dat bijgevolg niet gebleken is dat de contractuele fout die geïntimeerde zou bedreven hebben met een andere bedrijvigheid (zoals het herstel van zwaar aannemersmateriaal) uit te oefenen, een daad van mededinging, laat staan oneerlijke mededinging, zou uitmaken;

Overwegende bijgevolg dat het Hof niet bevoegd is om nopens dit punt, bij toepassing van het K.B. van 23 december 1934 een bevel tot ophouden van bedrijvigheid te verlenen;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord de heer advokaat-generaal Matthys in zijn advies;

Alle andere besluiten verwerpend;

Doet het bestreden vonnis te niet;

Verklaart zich onbevoegd om — ter uitzondering van de twee punten hierna bepaald — het ophouden van de bedrijvigheid van geïntimeerde bij toepassing van het K. B. van 23 december 1934 te bevelen;

Wat betreft het gebruik van modellen toebehorend aan appellante :

Verklaart de vordering zonder voorwerp;

Wat betreft het herstellen van scheeps- en andere Dieselmotoren en het leveren van wisselstukken voor dergelijke motoren :

Doet, bij toepassing van het K. B. nr 55 van 23 december 1934, verbod aan geïntimeerde om evengezegde bedrijvigheid uit te oefenen, zolang de overeenkomst van 17 juni 1947 tussen partijen van kracht blijft;

Veroordeelt geïntimeerde tot de 3/4 en appellante tot 1/4 van de kosten van beide aanleggen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

4e Kamer. — 31 mei 1957.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Kranzen.
Substituut-Procureur des Konings : M. Weyens.
Advocaten : Mrs Koninckx en Gruyters.

Waterloop. — Begrip « werken van ruiming ». — Begrip « verbeteringswerken ». — Door de aangelande eigenaren te ontvangen « ophopingen ».

Door « werken van ruiming » moet worden verstaan, werken die nodig zijn om de waterloop in goede staat te behouden; het wegnemen uit de bedding van modder, kiezel en hindernissen, door de stroom aangebracht, alsook van het gras en het riet, die erin groeien; de verzandingen, die er zich in kunnen voordoen, het goed onderhouden van de oevers en het voorkomen van instortingen.

« Verbeteringswerken » zijn integendeel werken, die wegens hun omvang en buitengewone aard niet met de eerste kunnen worden gelijkgesteld; zij hebben voornamelijk betrekking op het rechtekken van kleine, niet bevaarbare en vlotbare waterlopen.

Naar luid van artikel 10 van de wet van 15 maart 1950 zijn de aangelande eigenaars verplicht de ophopingen te ontvangen, welke voortkomen van de ruimingswerken in verhouding tot de lengte van hun aangelande eigendom; de bestendige deputatie kan in zekere gevallen beslissen, dat ter ontlasting van de aangelande eigenaars de oevers zullen gereinigd worden van de ophopingen, die zijn voortgekomen van de ruiming, doch zij is geenszins hier toe verplicht.

Zulks wijst er op, dat in de geest van de wet-

gever ook belangrijke ruiming, waarbij een grote hoeveelheid aarde wordt opgehaald, daarom niet ophouden werken van eenvoudige ruiming, onderhoud en herstel te zijn.

Hermant t/ Provincie Limburg en Blomme.

Overwegende dat verweerster, Provincie Limburg, regelmatig pleitbezorger heeft gesteld; dat verweerder Blomme, alhoewel behoorlijk gedagvaard, niet verschijnt;

Gelet op de besluiten en ontwikkelde middelen van de verschijnende partijen en op de bijgebrachte stukken;

Overwegende dat op last van de provincie Limburg, tweede verweerster, volgens eiser, ruimings- en verbeteringswerken heeft uitgevoerd aan de Demer te Kuringen op een strook, welke zijn eigendom doorkruist; dat hij voorhoudt schade te hebben geleden :

1) door het ophopen van aarde voortkomende van de ruiming en uitdieping op zijn gronden;

2) door de vermindering van de huurwaarde van zijn gronden als gevolg van deze ophoping, op de plaatsen waar het verhuurde goederen betreft;

3) door het uitroeien van een groot getal canadabomen, wassende op de boorden van de waterloop;

Overwegende dat op de eerste plaats moet worden nagegaan of het hier alleen betreft werken van ruiming, onderhoud of herstelling, zoals bedoeld bij art. 4 van de wet van 15 maart 1950, hetgeen de provincie beweert, ofwel verbeteringswerken zoals eiser beweert;

Overwegende dat door werken van ruiming moeten worden verstaan werken nodig om de waterloop in goede staat te behouden; het wegnemen uit de bedding van modder, kiezel en hindernissen door de stroom aangebracht, alsook van het gras en het riet die erin groeien, de verzamelingen die er zich kunnen in voordoen; het goed onderhouden van de oevers en het voorkomen van instortingen; verbeteringswerken zijn integendeel deze die door hun omvang en buitengewoon karakter niet aan de eerste kunnen gelijkgesteld worden; zij hebben voornamelijk betrekking op het rechtekken van kleine niet bevaarbare en vlotbare waterlopen; (Pand belges, V° Eaux courantes, nr. 491, 498, 502 en 508);

Overwegende dat bij besluit van de bestendige deputatie van 18 Juli 1955 beslist werd dat in de loop van het jaar 1955 zal overgegaan worden tot de « ruiming » van de Demer onder de gemeenten Kuringen enz.;

Overwegende dat het bestek van de werken bepaalt dat de aanneming als voorwerp heeft de werken en leveringen nodig voor de ruiming, het onderhoud en het herstel van de waterloop;

Overwegende dat eiser geen enkel element bijbrengt, waaruit het bewijs zou voortspruiten dat in werkelijkheid er meer gedaan werd dan werken van ruiming, onderhoud en herstel, zoals aangehaald bij voormeld art. 4 van de toepasselijke wet;

Overwegende dat hij zich niet beklaagt over enige grondinneming om de waterloop te verbeteren of recht te trekken; dat het niet bewezen is dat een zorgezegde verbreding iets anders is geweest dan een verwijdering van aangeslibde grond of van gras, enz.;

Overwegende dat naar luid art. 10 van de gezegde wet de aangelande eigenaars verplicht zijn te ontvangen de ophopingen, welke voortkomen van de ruimingswerken, in verhouding tot de lengte van hun aangelande eigendom; dat de bestendige deputatie in zekere

gevallen kan beslissen dat ter ontlasting van de aangelande eigenaars, de oevers zullen gereinigd worden van de ophopingen voortkomende van de ruiming, doch geenszins hiertoe verplicht is; dat zulks er op wijst dat in de geest van de wetgever ook belangrijke ruiming, waarbij een grote hoeveelheid aarde wordt opgehaald, zoals hier wel het geval schijnt te zijn, daarom niet ophouden werken van eenvoudige ruiming, onderhoud en herstel te zijn; dat eiser niet beweert dat in evenredigheid te veel ophopingen op zijn eigendom werden aangebracht of enige andere fout van uitvoering werd begaan;

Overwegende dat uit hetgeen voorafgaat volgt dat eiser geen aanspraak kan maken op vergoeding wegens schade toegebracht aan zijn eigendom door de ophoping van de geruimde aarde, noch wegens de schade die zijn huurders hierdoor zouden lijden;

Overwegende dat uit het verslag van de deskundige Papy, benoemd in kortgeding, blijkt dat bij gelegenheid van de ruimingswerken 119 canadabomen, eigendom van eiser en wassende in de nabijheid van de waterloop, werden geveld; dat de provincie Limburg zulks niet betwist maar op de eerste plaats beweert dat deze bomen alleen geplant werden binnen de wettelijke grenzen van de waterloop, ten minste binnen de plantvrije strook langs deze waterloop en zulks zonder toelating van het gemeentebestuur, zoals bepaald bij art. 26 van het provinciereglement van 8 oktober 1954; dat eiser daarentegen beweert de reglementaire afstanden te hebben geëerbiedigd;

Overwegende dat een grondig onderscheid moet worden gemaakt tussen het onderhouden en herstellen van een waterloop en daarvoor ruimingswerken uit te voeren en het uitroeien van hoogstammige bomen, eigendom van een ander, omdat deze niet op de wettelijke afstand van de waterloop zouden zijn geplant, zelfs indien b.v. de wortels de stevigheid van de oevers zouden in gevaar brengen; dat wat de planten betreft, het ruimen alleen betrekking heeft op het verwijderen van gras, riet en dergelijke, welke op natuurlijke wijze in de waterloop ontstaan maar niet op beplantingen, welke door een aangelande eigenaar kunstmatig werden verwezenlijkt op de oevers;

Overwegende dat indien de provincie meende dat de betwiste beplantingen onwettelijk werden aangebracht, zij de normale procedure had moeten volgen en nooit eigenmachtig haar recht mocht zoeken;

Overwegende dat zij weliswaar voorhoudt dat de genaamde Briers, molenaar op de eigendom van eiser, toelating gaf tot het kappen van de bomen; dat eiser zulks betwist; dat in elk geval geen enkel bewijs wordt bijgebracht dat Briers gemachtigd was dergelijke toelating namens de eiser te geven;

Overwegende dat de provincie nog voorhoudt dat de bedoelde bomen in geen geval mochten geplant worden op de plaats waar zij stonden en dat eiser bijgevolg geen recht op schadevergoeding kan doen gelden;

Overwegende dat in dit verband moet worden aangestipt: 1) dat het verbod te planten op een strook van 2 m. van de wettelijke grenslijn van de waterloop niet absoluut is; dat immers art. 26 van het provinciereglement bepaalt dat de gemeente machtigingen tot beplanting kan verlenen, waaruit volgt dat de gemeente eveneens kan afzien van de verwijdering van te dicht bij de waterloop aangebrachte beplantingen; dat weliswaar de bestendige deputatie in dit geval een bijzonder kommissaris kan gelasten in naam van de gemeente de verwijdering van de beplanting te vervolgen, maar dat zij dit ook weer niet verplicht is te doen en dan toch steeds de wettelijke formaliteiten moet in acht nemen;

dat degene wiens niet betwist eigendomsrecht wordt geschonden, geen verder bewijs moet bijbrengen als dat van het bedrag van de schade en dat degene, die aan de eigendom van een ander geraakt heeft, moet bewijzen hiertoe het recht gehad te hebben; dat waar eiser voorhoudt de plantvrije strook te hebben geëerbiedigd, de provincie het bewijs van de overtreding moet leveren, hetgeen thans onmogelijk is geworden, door het eigenmachtig optreden van de agenten van de provincie;

Overwegende dat ten slotte de vraag zich stelt of beide verweerders of een van hen verantwoordelijk is voor het kappen van de bomen;

Overwegende dat het lastenboek bepaalt onder art. 12, 4° en 5° dat de uitvoering der werken zal geschieden onder leiding van de provinciale technische dienst en dat de bestendige deputatie een bestendige toezichter zal benoemen; dat het anderzijds niet aan te nemen is dat de aannemer eigenmachtig, wat betreft het kappen van bomen, meer werk zou hebben ondernomen dan hem werd aangeduid; dat zulks in elk geval niet is bewezen ten zijnen laste;

Overwegende dat hieruit volgt dat alleen de provincie aansprakelijk is voor de gebeurlijke schade aan de beplanting;

Overwegende dat uit het verslag van deskundige Papy niet voldoende duidelijk blijkt dat er werkelijk schade werd aangericht door het kappen van de bomen en welke de omvang van deze schade eventueel is dat alvorens een nieuw of een aanvullend deskundig onderzoek te bevelen het past de deskundige ter zitting te horen, zoals voorzien bij art. 322 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging;

Gelet op de voorschriften van de art. 2-30 tot 37 der wet van 15 juni 1935, welke werden nageleefd;

Om deze redenen :

De Rechtbank, gehoord de heer Weyens, Substituut Procureur des Konings, in zijn grotendeels eensluidend advies, uitspraak doende widersprekelijk ten opzichte van verweerster Provincie Limburg en bij verstek bij gebrek aan verschijnen ten opzichte van verweerder Blomme, alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend, verklaart de eis ontvankelijk;

Verklaart hem ongegrond in zijn geheel ten opzichte van verweerder Blomme; stelt deze buiten zake zonder kosten;

Verklaart de eis ten opzichte van de Provincie Limburg ongegrond voor wat betreft de beweerde schade aangericht aan de eigendom van eiser door de ophopingen van de geruimde aarde en de daaruit voortvloeiende huurschade;

Zegt dat deze verweerster wederrechtelijk 119 canadabomen op de grond van eiser heeft doen uitkappen;

En alvorens te beslissen over de schade die hieruit kan voortgesproten zijn, beveelt dat de heer Papy, deskundige benoemd in kortgeding, persoonlijk zal worden gehoord, zoals voorzien bij art. 322 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

BURGERLIJKE RECHTBANK TE LEUVEN

17 mei 1957.

Voorzitter : M. Catfolis.

Rechters : M.M. Meulemans en Boeye.

Advocaten : Mrs Van Dessel en Nelissen-Grade.

Wegverkeer. — Openbare weg op particuliere grond.

De mening van de rechtspraak, volgens dewelke het zonder belang is of een weg officieel als openbare weg is opgegeven, en dat alleen van belang is of de weg kennelijk in feite door het publiek wordt gebruikt, is slechts aangenomen voor rijwegen, die op particuliere eigendommen zijn aangelegd, doch volledig voor het verkeer openstaan en in feite door dit verkeer regelmatig worden gebruikt.

Bedoelde mening is aanvaard, omdat de weggebruiker zich niet in de mogelijkheid bevindt op het ogenblik zelf te onderzoeken, welke de aard van de weg is ten aanzien van het burgerlijk of administratief recht.

Zij geldt niet voor weg waaromtrent geen twijfel kan bestaan, dat hij niet behoort tot het normale verkeersnet. In casu is een dergelijke weg door de eerste rechter dus terecht beschouwd als een uitrijweg van een al dan niet bebouwd onroerend goed.

Patteet t/ Pues.

Gezien de processtukken, waaronder het vonnis, in regelmatige uitgifte voorgelegd op 5 juli 1956 door de heer Vrederechter van het eerste kanton Leuven, op tegenspraak tussen partijen uitgesproken, tijdig en regelmatig bestreden op 12 september 1956 bij de akte van het beroep van het ambt van deurwaarder P. Meulemans, in dienstverblijf te Leuven;

Overwegende dat dit beroep ontvankelijk voorkomt, wat trouwens niet wordt betwist;

Overwegende dat beroeper, oorspronkelijke verweerder, door het bestreden vonnis veroordeeld werd om aan beroepene, oorspronkelijke aanlegger te betalen de som van 5.790 fr. met de vergoedende en gerechtelijke intresten, ten titel van schadeloosstelling wegens een aanrijding tussen de personenauto's van partijen;

Overwegende dat de omstandigheden van deze aanrijding zoals uiteengezet in het bestreden vonnis, niet worden betwist;

Overwegende dat beroeper voorhoudt, dat de eerste rechter hem ten onrechte verantwoordelijk heeft verklaard op grond van een overtreding van artikel 17 van de wegcode, dat beroeper beweert dat hij ten opzichte van beroepene genoot van de prioriteit van rechts, daar de weg door hem gevolgd niet uit een al dan niet bebouwd onroerend goed kwam doch uit een kennelijk openbare weg; dat bijgevolg niet artikel 17 doch 16, 3° der wegcode toepasselijk was, en beroepene hem moest laten doorgaan;

Overwegende dat de rechtbank van oordeel is dat deze zeer wijze rechtspraak in het huidige geval niet van toepassing is; dat zij immers slechts werd gehuldigd voor rijwegen die op privaat-eigendommen zijn aangelegd doch die volledig voor het verkeer openstaan en in feite door dit verkeer regelmatig worden gebruikt, dat zij tot stand is gekomen omdat de weggebruiker zich niet in de mogelijkheid bevindt op het ogenblik zelf te onderzoeken welke de aard van de weg is ten aanzien van het burgerlijk of administratief recht, dat ter zake het klein wegje door beroeper gevolgd in boogvorm is rond het parkje vóór de Koning Albertschool en alléén bestemd is om

bereden wordt, om zoals beroeper, zich naar de ingang van deze school te begeven, dat het blijkt uit de schets door de politie opgesteld, dat de boordstenen van de stoep van de Koning Albertlaan ononderbroken langsheen het parkje lopen dwars door het wegje door beroeper gevolgd, dat er derhalve voor beroeper geen twijfel kan bestaan dat de kwestige weg niet behoorde tot het normaal verkeersnet; dat deze weg dus terecht door de eerste rechter werd beschouwd als uitrijweg van een al dan niet bebouwd onroerend goed;

Overwegende dat er geen betwisting bestaat omtrent het bedrag der schadeloosstelling door de eerste rechter toegekend;

Om deze redenen,

De rechtbank,

Beslissende in aanleg van beroep en op tegenspraak;

Alle andere besluiten verwerpend,

Ontvangt het beroep, zegt het ongegrond, wijst het af en bevestigt het bestreden vonnis.

Veroordeelt beroeper tot de kosten van het beroep.

NOOT — Vgl. : Hof Brussel, 12 juni 1937, R.G.A.R. 1939, 3139, Rev. Dr. Pén. 1938, 580; Corr. Rb. Antwerpen, 5 april 1951, R.W. 1953-54, 1396, R.G.A.R. 1954, 5425; Rechtbank van Koophandel St-Niklaas, 3 nov. 1953, R.W. 1953-54, 539; Hof Brussel, 22 jan. 1954, R.W. 1954-55, 1158; Rechtb. van Koophandel Luik, 18 jan. 1956, Jur. Liège 1955-56, 173 met nota, J.T. 1956, 218; Cassatie, 6 febr. 1956, R.G.A.R. 1956, 5800; Corr. Doornik, 28 dec. 1956, R.G.A.R. 1957, 5881.

CORRECTIONELE RECHTBANK TE TURNHOUT

22 oktober 1957.

Voorzitter : M. Kempeneer.

Rechters : MM. Verhoeven en De Bont.

Recht van vergadering. — Bepaling van gemeentereglement, waarbij het dansen in een herberg afhankelijk wordt gesteld van een voorafgaande machtiging van de burgemeester, is in strijd met artikel 19 van de Grondwet.

Het bij artikel 19 Grondwet aan de Belgen toegekende recht van vergadering sluit noodzakelijk in, dat de vergaderingen een bepaald doel hebben, b.v. onder-richt, ontspanning, sport, enz. : zo niet zou het recht van vergadering ijdel en zinloos zijn.

Indien men aanneemt, dat de burgers het recht hebben, wanneer zij ongewapend en vreedzaam vergaderen, een zekere activiteit uit te oefenen, kan niet worden ingezien, waarom een bepaalde activiteit, b.v. het dansen, die door geen enkele wettelijke bepaling beperkt wordt aan een voorafgaande toelating zou moeten onderworpen en andere activiteiten, b.v. het kaartspelen en biljarten, niet.

Hieruit volgt, dat het gemeentereglement, dat het dansen in een herberg afhankelijk stelt van een voorafgaande machtiging van de burgemeester, moet worden beschouwd als zijnde in strijd met artikel 19 Grondwet en mag derhalve ingevolge artikel 107 Grondwet door de rechter niet worden toegepast.

O.M. t/ Matthys.

Beticht van te Herentals, kanton Herentals, op 21 januari 1957

A. In zijn herberg of aanhorigheden een publieke danspartij te hebben gehouden zonder voorafgaandelijke machtiging van de heer Burgemeester.

Art. 11-bis gemeentereglement van 27-10-1853 gew. door het reglement van 7-4-1881.

B. In zijn herberg of aanhorigheden een publieke danspartij te hebben gehouden zonder hiervoor de taks, zijnde 465 fr., te hebben betaald.

Art. 4/c, 4/C-3/A en art. 16 betreff. het gemeentereglement op de vertoningen en de vermakelijkheden van 29-12-1955.

Overwegende wat feit A betreft, dat betichte door de eerste rechter werd veroordeeld wegens inbreuk op art. 11-bis van het Gemeenterecht van Herentals, om enkele verbruikers in zijn herberg te hebben laten dansen zonder voorafgaandelijke toelating van de burgemeester;

Overwegende dat betichte heeft ingeroepen dat bedoeld gemeentereglement in strijd is met art. 19 der Grondwet, die aan de Belgen het recht toekent op vreedzame wijze en ongewapend te vergaderen, in gesloten lokalen, zonder dat het recht aan een voorafgaand verlof wordt onderworpen;

Overwegende dat de eerste rechter in zijn vonnis hierop heeft geantwoord dat ter zake « de voorafgaandelijke toelating niet als voorwerp heeft de vrijheid » van te vergaderen, vermits het publiek vrijelijk het » lokaal van betichte kon en mocht bezoeken, maar » wel een zekere gedraging van de uitbater namelijk : » te laten dansen, of van de bezoekers van de herberg : » te dansen »;

Overwegende dat het aan de Belgen toegekende recht te vergaderen, noodzakelijkerwijze insluit dat deze vergaderingen een zeker doel hebben bijvoorbeeld onderricht, ontspanning, sport enz...; dat zoniet het recht te vergaderen een ijdel en zinloos begrip zou zijn;

Overwegende dat indien men aanneemt dat de burgers het recht hebben, wanneer zij ongewapend en vreedzaam vergaderen, een zekere activiteit aan de dag te leggen, men niet inziet waarom een bepaalde activiteit, bij voorbeeld het dansen, die door geen enkele wettelijke beschikking beperkt wordt, aan een voorafgaandelijke toelating zou dienen onderworpen en andere activiteiten bijvoorbeeld kaartspelen of biljart, niet;

Overwegende dat hieruit volgt dat het reglement dat het dansen in een herberg onderwerpt aan een voorafgaandelijke machtiging van de burgemeester, als strijdig met art. 19 der Grondwet moet beschouwd worden en derhalve, ingevolge art. 107 der Grondwet, door de Rechtbanken niet dient toegepast;

Overwegende dat de veroordeling van betichte door de eerste rechter derhalve niet gerechtvaardigd is;

Overwegende, wat het feit B betreft, dat de eerste rechter terecht heeft geoordeeld dat het in hoofde van betichte niet bewezen werd;

Gezien de bepalingen van art. 191, 203, 205, 209, 210, 211 van het Wetboek van Rechtspleging in strafzaken; art. 21, 23, 24, 26, 28 der wet van 17-4-1878; 2, 11, 12, 14, 31, 32, 34, 35, 36, 37, 41 der wet van 15 juni 1935 door de Heer Voorzitter aangeduid;

Om deze beweegredenen :

Vonnissende op tegenspraak :

De Rechtbank, zetelende in graad van beroep, alle andere en strijdige besluiten verwerpende, verklaart de beroepen ontvankelijk en gegrond in zoverre zij de veroordeling van betichte uit hoofde van het feit A bestrijden;

Vernietigt in die zin het omstreden vonnis en opnieuw rechtdoende :

Spreekt betichte vrij voor het feit A;

Bevestigt het vonnis a quo, in zoverre het betichte voor het feit B heeft vrijgesproken;

Zegt dat betichte geen kosten te dragen zal hebben.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

12 oktober 1957.

Voorzitter : M. van Lerberghe.
Referendaris : M. Vandekerckhove.
Advocaten : Mrs. Sap en Claeys.

Koop en verkoop. — Exceptie van niet-overeenstemming van het geleverde met het gekochte. — Dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak.

Wanneer de koper op het ogenblik van de levering of onmiddellijk daarna niet protesteert tegen het niet overeenstemmen van het geleverde met het gekochte, aanvaardt hij de levering en is zijn betwisting van de overeenstemming niet meer ontvankelijk.

Dwaling omtrent de zelfstandigheid der zaak on- de koper ten tijde van het sluiten van de overeen- derstelt dat er een gebrek is in de toestemming van komst, dat m.a.w. zijn wil op gebrekkige wijze is tot stand gekomen.

De onjuiste voorstelling, welke de koper zich omtrent de zaak heeft gemaakt, moet van beslissende betekenis voor de toestemming zijn geweest ; de koper kan zekere verwachtingen van de zaak koesteren, maar hij neemt ze voor wat zij zal blijken waard te zijn en neemt de kwade met de goede kansen voor zijn rekening.

De rechtspraak houdt rekening met de impliciete aanvaarding van dwalingrisico's b.v. wanneer het gaat om de koop van voorwerpen van twijfelachtige hoedanigheid tegen een lagere prijs.

De Doncker t/ Van den Driessche.

Overwegende dat verweerder de aankoop op 9 juli 1956 en de ontvangst van de faktuur dd. 13 juli 1956 van twee buitenbanden voor zijn autovrachtwagen tegen 5.000 fr. + taks niet ontkent, maar betaling van het saldo groot 4.250 fr. weigert krachtens de exceptie van het onuitgevoerde, vermits eiser niet de gekochte zaak, autobanden leverde maar verstorven rubber en verder door wedereis (ontvankelijk daar verweerder ingeschreven is in het handelsregister te Kortrijk onder nr 381.92 en tot onze bevoegdheid behorend daar de wedereis wortelt in de overeenkomst van de hoofdeis) de nietigverklaring van de koopverkoopovereenkomst vordert hoofdens dwaling bij de koper nopens de zelfstandigheid van de zaak : verstorven en onbruikbare rubber in plaats van bruikbare vrachtwagenautobanden en teruggave vraagt van het betaalde voorschot 1.000 fr.;

Overwegende dat verweerder handig gebruik maakt van de delicate en schijnbaar dooreenlopende begrippen : non-conforme levering, gebreken van de zaak en dwaling nopens de zelfstandigheid van de zaak (De Page, T. IV, nr 95 1°);

Overwegende dat, waar verweerder op het moment van de levering of onmiddellijk daarna niet protesteert tegen de non-conformiteit van het geleverde aan het gekochte, hij de levering agreëert en zijn betwisting van de conformiteit niet meer ontvankelijk is (De Page, T. IV, nr 95, 2° en nr 113) dat hij uit dien hoofde geen exceptie van het onuitgevoerde kan opwerpen;

Overwegende dat, wat de dwaling nopens de zelfstandigheid van de zaak betreft, dit rechtsmiddel onderstelt dat er een toestemmingsgebrek is bij de koper op het moment van het sluiten der overeenkomst: zijn wil is gebrekkig; dat het begrip in rechte « zelfstandigheid van de zaak » niet op te helderen is door het filosofisch begrip van essentie der dingen en evenmin met behulp van de onderscheidingen, welke de wetenschap van de natuur verschaft (een stuk land is onroerend al draait het om de zon en andere zaken dan deeltjes van atomen zijn in het recht ondeelbaar);

Overwegende dat de onjuiste voorstelling, welke de koper zich omtrent de zaak maakte, van beslissende betekenis voor de toestemming moet geweest zijn; dat de koper zekere verwachtingen van de zaak kan koesteren maar haar neemt voor wat zij zal blijken waard te zijn en hij de kwade met de goede kansen voor zijn rekening neemt (zo moet men het gekochte boek behouden, waarvan de inhoud niet bevalt);

Overwegende dat de rechtspraak rekening houdt met de impliciete aanvaarding van dwalingsrisico's bv. wanneer het gaat om aankoop van voorwerpen van twijfelachtige hoedanigheid (occasievoorwerpen zoals hier) tegen een mindere prijs; (De Page, Compl., T. I, nr. 46; Planiol et Ripert, T. VI nr 178); Hrb. Luik, 11 mei 1922, Jur. Liège, 1922, 223; Hrb. Brussel, 31 oktober 1941, J.C.B., 1942-44, 40; Hrb. Brussel, 7 febr. 1946, J.C.B., 1946, 190; Fredericq, T. III, nr 87 met rechtspraak noot 1 op blz. 155);

Overwegende dat de wedereis reeds hierom ongegrond is en tevens omdat het litigieuze geschil valt onder de vrijwaring hoofdens verborgen gebreken daar de verkochte zaak wel diegene is, die de koper wou kopen, maar zij aangetast is door een gebrek: de zaak is ziek en gebrekkig, niet de wil van de koper (De Page, T. IV, nr 50, 5°);

Overwegende dat wie een regenscherm koopt, mag verwachten dat de stof waterdicht is, ook zonder daaromtrent te informeren; dat de verkoper aan zijn leveringsplicht voldoet door die speciale regenscherm te leveren maar tevens gehouden is aan zijn vrijwaringsverplichting een voorwerp te leveren dat aan zijn normale functie beantwoordt;

dat in het tegenovergestelde geval er geen sprake is van dwaling nopens de zelfstandigheid van de zaak maar van vrijwaring hoofdens verborgen gebreken;

Overwegende dat de koper hier niet gedwaald heeft nopens de aankoop van occasie autobanden, maar beweert banden te hebben gekregen, die achteraf bleken gebrekkig te zijn, zodat de rechtsgrond van zijn weder-eis onbestaande is;

Om deze redenen:

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend, Veroordeelt verweerder om aan eiser te betalen de som van 4.250 fr. met de rechterlijke rente;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding tot heden begroot op de som van 387 fr., alsmede tot de registratierechten en alle gebeurlijke uitvoeringskosten;

Wijzende op de wedereis:

Verklaart deze ontvankelijk doch ongegrond;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-tegenstaande elke voorziening en zonder borgstelling;

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ANTWERPEN

2e Kamer. — 11 april 1947.

Voorzitter: M. Callot.

Referendaris: M. Van Caeneghem.

Advocaten: Mrs Moeremans en J. Van Doosselaer.

Failissement. — Afrekening van de curator. — Betwisting door schuldeisers.

Wanneer de afrekening van de curator bij het einde van het faillissement door schuldeisers wordt betwist, moet zulks worden vermeld in het proces-verbaal van de afrekeningsvergadering en dient de rechter-commissaris de betwisting naar de rechtbank te verwijzen.

De goedkeuring van de afrekening door de schuldeisers dekt de totale verantwoordelijkheid van de curator en maakt een einde aan zijn bevoegdheden; zulks is echter niet zo in geval van betwisting en de afsluiting van het faillissement blijft opgeschort tot na het oordeel van de rechtbank over de betwisting.

Het proces-verbaal van verwijzing naar de rechtbank vormt als het ware de dagvaarding, waarbij de zaak voor de rechtbank wordt aanhangig gemaakt, zodat alleen de in het proces-verbaal opgenomen grieven ontvankelijk zijn, terwijl alle naderhand op de terechtzitting voorgebrachte grieven als vreemd aan het gerechtelijk contract niet ontvankelijk moeten worden verklaard.

Waar de taak van de curator er in bestaat onder leiding van de rechter-commissaris als « bonus pater familias » het beheer van het faillissement waar te nemen en naar beste vermogen het grootst mogelijk actief voor de failliete boedel te bereiken, met inachtneming van ieders belangen, d. i. zowel van de gefailleerde als van de schuldeisers, moet hij in het belang van het faillissement alle procedures instellen of alle schikkingen treffen, maar hij mag niet met de gelden van het faillissement onbezonnen, niet gerechtvaardigde of niet te rechtvaardigen procedures instellen of schikkingen aangaan, zo hij geen redelijk vooruitzicht heeft op een goede uitslag.

Mr Stappers J. q.q., faillissement P.V.B.A. Borghout t/ Chait.

Aangezien waar aanlegger, als curator der faling p.v.b.a. Borghout, tot de sluiting en afrekening dezer faling wilde overgaan en ten dezen einde de schuldeisers — in toepassing van artikel 533 tertio der wet van 18-4-1851 — op verzoek van de rechter-commissaris op 12 december 1956 in vergadering samenriep om hun zijn afrekening voor te leggen en de goedkeuring van hen te bekomen, ter gezegde vergadering ernstige betwistingen oprezen tussen de enige verschijnende schuldeiser Chait B. en de curator betreffende het beleid van deze laatste, tengevolge van dewelke gezegde schuldeiser weigerde de voorgebrachte afrekening goed te keuren en de rechter-commissaris diende toepassing te maken van artikel 519 tertio van de wet op de falingen nl. de betwisting naar de rechtbank te verzenden;

Aangezien het verzoek van de curator er thans toe strekt de door schuldeiser Chait voorgebrachte betwistingen door de rechtbank onontvankelijk, minstens

ongegrond te horen verklaren en derhalve te horen zeggen voor recht dat de vergadering der afrekeningen voor gesloten wordt verklaard en zal dienen overgegaan worden tot de verrichtingen van de sluiting van het faillissement der p.v.b.a. Borghout;

Aangezien het verzet van schuldeiser Chait tegen de afrekening van de curator, volgens het proces-verbaal der vergadering van afrekening dd. 12-12-1956 enerzijds, aangevuld of uitgebreid in zijn schrijven van 7-1-1957, gericht aan de heer Voorzitter der rechtbank anderzijds, zijn bestaan vindt in de vier nagaanlijke feiten of beweemde feiten :

a) dat de curator nagelaten of verwaarloosd heeft in het belang en het voordeel van de gefailleerde massa een vordering van omstreeks 100.000 fr. in te stellen tegen de heren Mouton en Smets te Leuven voor levering van hout, besteld door aannemer Pypers, insolvent, doch door dezen gewaarborgd;

b) dat de curator nagelaten of verwaarloosd heeft een te Leuven beschikbare partij hout, ter waarde van 10.400 fr., in bezit te nemen en in het voordeel der faling te gelde te maken;

c) dat de curator op zeer misleidende wijze een procedure zo voor de heer Vrederechter te Borgerhout als voor de rechtbank van koophandel alhier, ten nadele van schuldeiser Chait, heeft geleid, derwijze dat de aan deze laatste toekomende rechten, voortspuitend uit huur en consignatie tegoed, totaal werden miskend door de beslissing van beide rechtbanken; (zie punt 3 brief 7-1-57)

d) dat de houding van de curator in zake regeling van de schuldvordering van de bank Van Mierlo niet te verrechtvaardigen valt, waar deze laatste op 30-3-1953 in de faling als bevoorrecht eiseres werd opgenomen voor het bedrag van omstreeks 39.000 fr., wyl haar vordering op 31-12-1952 nog omstreeks 125.000 fr. bedroeg — zij op drie maanden een herleiding tot ongeveer 1/3 — en dit zonder dat er ooit op gedacht werd de dag van staking van betaling terug te brengen tot zes maanden voorafgaandelijk de aanvraag tot faling;

Aangezien de curator op alle deze opgeworpen grieven antwoordt :

1°) dat de betwistingpunten, aangestipt onder de litterae b, c en d voornoemd, als onontvankelijk dienen verworpen om reden dat deze niet voorgebracht en weerhouden zijn geworden ter vergadering der afrekening dd. 12-12-1956 en enkel het proces-verbaal dezer vergadering geldt als dagvaarding d.i. als rechterlijk contract, waardoor de rechtbank gehouden is; (Brugge 7-5-1880 Pas. III 330 en Gent 17-6-1882 Pas. II 351)

2°) dat voor zover de rechtbank de onontvankelijkheid dier grieven niet zou bijtreden, deze minstens als ongegrond van de hand dienen gewezen enerzijds omdat de zogenaamde houtvoorraad ter waarde van 10.400 fr., waarvan schuldeiser Chait spreekt, eenvoudig onvindbaar is en geen enkel gegeven of element ook op het bestaan van deze zogezegde voorraad wijst; tweedezijds omdat de zogenaamde miskenning van Chait's rechten inzake huur en consignatie te goed reeds werd beslist bij twee in kracht van gewijsde getreden vonnissen nl. een van de heer vrederechter te Borgerhout dd. 9-10-1953 en een van de rechtbank van koophandel alhier dd. 8-3-54, zodat hierop niet meer kan teruggekeerd, derderzijds omdat de vordering van de Bank Van Mierlo in het passief van de faling is opgenomen geworden zonder ooit het voorwerp van enige betwisting uitgemaakt te hebben, wyl schuld-

eiser Chait — zo hij hiermede niet akkoord was — de vormen van artikel 503 der wet op de falingen ten nuttigen tijde hadde kunnen naleven; hetgeen hij niet gedaan heeft;

3°) dat de bewering van schuldeiser Chait betrekkelijk de houding van de curator inzake het instellen van een procedure te Leuven tegen de heren Mouton en Smets, ter recuperatie van een bedrag van omstreeks 100.000 fr. voor levering van hout door p.v.b.a. Borghout aan aannemer Pypers, doch gewaarborgd door voornoemde heren, totaal ongegrond is om de goede reden dat er niet de minste kans bestond op een gunstig resultaat, in acht genomen dat aannemer Pypers kennelijk onvermogen was en geen enkel omschreven bewijs kon ingeroepen tegen de heren Mouton en Smets, daar a) alle facturen van de houtverkoop waren uitgeschreven op de aannemer Pypers b) er geen enkel bewijs van enige borgstelling door voornoemde heren kon voorgebracht, die daarenboven geen handelaar zijn en tegen dewelken dus enkel bewijzen kunnen voorgebracht die voldoen aan de voorschriften van art. 1341 van het burgerlijk wetboek c) de zogenaamde verklaringen van Borré, zaakvoerder van de p.v.b.a. Borghout, aan schuldeiser Chait afgelegd, naderhand door die zelfde Borré tegengesproken zijn geworden, waar deze zegt dat er door niemand is borg gesteld geworden en hij zelfs deze eigenaars niet kent;

4°) dat ten andere schuldeiser Chait, blijkbaar onzeker geworden van zijn bewering op dat punt, thans niet zo kategoriek meer de procedure voorstaat, doch zich beroept op de toepassing van art. 485 der falingswet nl. het onderhoor door de rechter-commissaris van de betrokken personen;

5°) dat evenwel ook dit verzoek niet kan ingewilligd enerzijds omdat schuldeiser Chait tot 1955 heeft gewacht om van gezegd onregelmatigheden te Leuven gewag te maken, tweedezijds omdat noch de rechter-commissaris noch de curator noch de zaakvoerder van de gefailleerde firma de identiteit van de bedoelde personen kennen, derderzijds omdat gezegd artikel 485 der failliewet enkel bedoelt het onderhoor van personen met het oog op de vorming van het bilan of de oorzaken van het faillissement, wyl in casu die personen enkel zouden kunnen onderhoord in verband met eigen borgverklaring voor een debiteur van het faillissement, nog daar gelaten dat de rechter commissaris geen enkele macht bezit om die personen te dwingen van te komen of eventuele sanctiemaatregelen te treffen;

Aangezien schuldeiser Chait ten overstaan van de stellingname van de curator voorhoudt :

1°) dat de gegevens van zijn schrijven dd. 7-1-1957, gericht aan de heer voorzitter der rechtbank, evenals zijn verduidelikend schrijven van 25-3-1957 in hun geheel dienen behouden d.i. voor al de erin vervatte onderscheiden punten d.i. zowel voor wat betreft de z.g. vordering Pypers van ongeveer 100.000 fr. als wat betreft de realisatie van het consignatiegoed te Leuven voor omstreeks 10.400 fr. én voor wat betreft zowel de willekeurige betwisting van de liquidatie van de oude consignatie-partij van 1949 als de vordering der bank Van Mierlo;

2°) dat wat betreft de betwisting in zake Pypers, Mutton, Hayen en consorten, de curator zeer ten onrechte voorhoudt, hiervan door schuldeiser Chait slechts ingelicht te zijn geworden ter gelegenheid van de vergadering van schuldeisers in 1955, vernits hij

hiervan kennis had vanaf het ogenblik van de opening der faling in 1953, niet alleen omdat schuldeiser Chait hem hiervan van meetaf aan in kennis heeft gesteld en bij hem aandrang om de nodige maatregelen te nemen, doch ook omdat de curator zekerlijk kennis had of moest hebben van het schrijven van 17-3-1953 gericht aan burgemeester Sledsens te Borgerhout, waarin deze de situatie breedvoerig kenbaar maakt; (het mag niet dat de gewone schuldeisers de indruk zouden hebben dat er niets is gedaan geworden om een belangrijke schuldvordering te innen, waar er voldoende elementen voorhanden zijn om, de schuldenaar insolvent zijnde, dit bedrag op te vorderen aan de zich borg gesteld hebbende meesters van het werk : te meer dat de levering maar is gedaan geworden op grond van hun stellige verbintenis)

3°) dat in elk geval mocht verwacht dat, waar de zaakvoerder der gefaalde maatschappij de levering maar heeft gedaan op uitdrukkelijke verbintenis van de meesters van het werk, de curator niets onverlet zou gelaten hebben om lastens deze laatsten betaling te bekomen, wijl uit de gegevens van de zaak blijkt dat hij hiervoor totaal niets gedaan heeft; (hij heeft geen enkele aanmaning naar de meesters van het werk gestuurd, hij heeft nooit de verschillende in zake betrokken personen geconfronteerd of enige uitlegging gevorderd en heeft zelfs nagelaten in het strafonderzoek te Leuven tussen te komen)

4°) dat de curator ten onnutte opwerpt dat alleen de rechter-commissaris de macht bezit om personen te onderhoren en te convoceren en dat nog zonder mogelijkheid van enige sanctionele maatregel, vermits gezegd bewering enkel van formalistisch standpunt uit kan verrechtvaardigd, maar in werkelijkheid het beheer der faling berust bij de curator en in zijn beheer niets onverlet mag laten om de belangen van de schuldeisers te dienen; (wanneer naderhand zijn pogen vruchteloos zou blijken, zou hem daar niemand enig verwijt van kunnen maken, doch de poging dient aangewend, zolang niet op voorhand blijkt dat die vruchteloos zou zijn)

5°) dat ten andere uit niets blijkt en al evenmin kan verondersteld dat de eventueel te convoceren en onderhoren personen geen gevolg zouden geven aan de oproepen van de rechter-commissaris, wijl het integendeel als normaal mag beschouwd dat men gevolg geeft aan de oproepen door een lid van de rechtsmacht;

6°) dat het in geen geval opgaat een faillissement te sluiten wanneer aan een belangrijk actief element zonder meer wordt verzaakt, wijl toch elke schuldeiser de rechtmatige overtuiging mag dragen dat in de mate van het mogelijke al het nodige worde gedaan om zijne belangen te verdedigen, zodat het als aangewezen voorkomt — nog in de huidige staat van zaken — de betrokken personen door de heer rechter-commissaris te doen oproepen en te laten onderhoren om hiervan proces-verbaal op te stellen en op grond daarvan na te gaan of er ernstige kans bestaat de meesters van het werk o.m. Muttens en Hayen in betaling te vervolgen en tegen hen een bundel samen te stellen; (wijl het op zijn minst zou aangewezen zijn de zaakvoerder van de p.v.b.a. Borhout te onderhoren over de omstandigheden van de levering van het hout)

7°) dat er elementen genoeg voorhanden zijn om minstens deze poging in het belang der falingsmassa te wagen en het niet opgaat van heel deze zich opdringende activiteit af te zien of deze te negeren onder de loutere beweringen dat dit alles onmogelijk en nutteloos zou zijn en daarenboven deze maatregel te laattijdig zou zijn aangevraagd; (schuldeiser Chait kon

zulks immers niet vorderen zolang de curator zijn verslag niet had neergelegd, vermits hij alsdan maar kon weten dat de curator geen gevolg had gegeven aan zijn verzoek en tussenkomst, wijl hij geen de minste controle voordien had op diens beheer)

Aangezien de behandeling der faling wordt beëindigd of gelijkwideerd door de vergadering van afrekening d.i. de vergadering der schuldeisers, die, in aanwezigheid van de gefailleerde of minstens na deugdelijke oproeping van deze laatste, op verzoek van de rechter-commissaris wordt bijeengeroepen en op dewelke de curator de eindafrekening van zijn beheer aan de goedkeuring der schuldeisers onderwerpt, welke laatsten deze kunnen aanvaarden of betwisten; (art. 533 alin. 1 en 2 der wet van 18-4-1851)

Aangezien waar de aanvaarding der afrekening van de curator door de schuldeisers een definitief einde stelt aan de bevoegdheden, maar tevens ook aan de verantwoordelijkheden van de curator, — (art. 533 alin. 2 in fine) — de niet aanvaarding met zich brengt dat de betwisting, op grond van het proces-verbaal der vergadering, dient verzonden naar de rechtbank, die hierover zal hebben te beslechten, (art. 533 alin. 3 der wet van 18-4-1851) met het gevolg dat tot zolang én de bevoegdheid van de curator én zijne verantwoordelijkheid blijven bestaan, en de sluiting der faling wordt geschorst;

Aangezien art. 519 alin. 3 der zelfde wet van 18-4-1851 voorschrijft dat de rechtbank over de betwisting zal te oordelen hebben op grond van het verslag van de rechter-commissaris;

Aangezien op grond van deze bepalingen dient aanvaard dat het proces-verbaal der afrekeningsvergadering, waarbij de betwisting verzonden wordt naar de rechtbank, dienstig is als dagvaarding d.i. het rechterlijk contract waardoor de procedure aan of bij de rechtbank wordt aanhangig gemaakt en waardoor de rechtbank dus alleen gevat wordt; dat inderdaad de rechtbank juist op grond van de betwisting door de schuldeisers voorgebracht ter vergadering der afrekening — betwisting die heeft geleid tot het niet goedkeuren van het beheer van de curator — dewelke in het proces-verbaal der vergadering dient opgenomen, te oordelen heeft of er al dan niet aanleiding bestaat om de sluiting der faling te verdagen; (art. 533 al. 4 zegt uitdrukkelijk : « ... Il sera dressé un proces-verbal dans lequel chacun des créanciers pourra faire consigner ses dires et observations »)

Aangezien in casu het bewuste proces-verbaal enkel en alleen melding maakt van één betwistingspunt nl. dit betrekkelijk het mogelijk instellen van een geding tegen de eigenaars van de gebouwen te Leuven, die zich betrekkelijk de levering van een aanzienlijke partij hout uitdrukkelijk zouden borg gesteld hebben om er de betaling van te verzekeren;

dat uit gezegd proces-verbaal — mede ondertekend door schuldeiser B. Chait — geen enkele andere grief spruit die op het ogenblik der beoogde afsluiting der faling zou aanleiding gegeven hebben om de goedkeuring van het afrekeningsverslag van de curator te weigeren;

Aangezien dan ook alle thans opgeworpen grieven, vreemd aan de betwisting ter vergadering der afrekening voorgebracht en niet vermeld in het gezegde proces-verbaal, dat aanleiding heeft gegeven tot de verzending der betwisting naar de rechtbank, als onontvankelijk van de hand dienen gewezen;

Aangezien, nog aangenomen dat deze grieven — alhoewel vreemd aan het proces-verbaal van 12-12-56 —

voor beslechting zouden vatbaar zijn o.m. op grond van de « voor interpretatie vatbare » bewoording van art. 533, waar dit spreekt van « pourra » en niet van « devra » of op grond van de « voor interpretatie vatbare » bewoordingen van art. 519 in fine, waar bepaald wordt dat de rechtbank zal uit te spreken hebben op basis van het verslag van de rechter-commissaris zonder dat het vaststaat of dit rapport zich moet beperken tot de gegevens van de afrekeningsvergadering, dan wel zich mag uitstrekken tot daarbuiten staande betwistingen, nog dient aangenomen dat gezegde grieven minstens ongegrond zijn ofwel om reden dat ze niet genoegzaam bewezen zijn, ofwel om reden dat reeds een rechterlijke beslissing met kracht van gewijsde werd verleend ofwel omdat ze alle nut en ernst missen;

dat inderdaad wat betreft de zogenaamde consignatiegoederen ter waarde van 10.400 fr., waarvan de curator zegt dat er geen enkel spoor is van weer te vinden en geen enkele aanduiding of precisering hem toelaat dit op te sporen, geen enkel der voorgebrachte bundels — inbegrepen het falingsbundel — enige desbetreffende aanwijzing geeft van aard om de bewering van schuldeiser Chait op dit punt te volgen;

dat ten andere deze bewering enkel en alleen haar oorsprong blijkt te vinden in een schrijven van zaakvoerder Borré, gericht aan Burgemeester Sledsens dd. 17-3-53, doch dat zelfs in dit schrijven desbetreffende geen enkel vatbaar element wordt aangegeven nopens plaats, datum en persoon aan wie en waar en wanneer deze consignatie zou zijn gegeven geworden;

dat ten andere Borré in zijn schrijven aan burgemeester Sledsens zelf niet totaal juist zijn toestand of juistere der p.v.b.a. Borghout schijnt te begrijpen, vermits uit gezegd schrijven — dat schuldeiser Chait in zijn verdedigingssysteem blijkt over te nemen — blijkt dat deze 10.400 fr. vervat zijn in het eerste betwistingspunt, waarbij beweerd wordt dat de curator nog een proceduur zou dienen in te stellen voor inning van omstreeks 100.000 fr., meer bepaald 99.484 fr. 40 ct tegen de eigenaars van twee gebouwen te Leuven; (detailleert gezegd schrijven dit bedrag niet als volgt: 58.709 fr. 55 voor 2 villa's te Leuven nl. deze van de heren Mutton en Hayen, 30.374 fr. voor het klooster van de Keizersberg te Leuven en 10.400 fr. voor waren in consignatie gegeven ?)

dat dus dit betwistingspunt op zich zelf niet kunende bestaan, dient ondergebracht onder het betwistingspunt nr 1 en niet al afzonderlijke grief kan weerhouden;

dat verder wat betreft de willekeurige houding van de curator betreffende de likwidatie van een oude consignatiepartij in 1949 — (likwidatie die plaats had in de periode van 1-4-52 tot en met 6-3-1953) — dient aangestipt dat in deze aangelegenheid twee vonnissen zijn verleend geworden, respectievelijk op 9-10-1953 door de heer Vrederechter te Borgerhout en op 8-3-1954 door de rechtbank van koophandel alhier, die kennelijk kracht van gewijsde hebben bekomen;

dat derhalve de desbetreffende grief van de hand dient gewezen, daar ze enkel als doel kan hebben het gewijsde te laten hervormen en veranderen, wijl de rechtbank van koophandel hiertoe geen bevoegdheid bezit; (zo schuldeiser Chait met deze vonnissen niet kon instemmen, belette hem niets hiertegen ten nuttigen tijde beroep aan te tekenen voor de daartoe bevoegde rechtbank)

dat verders de grief van schuldeiser Chait betreffende de mutatie op de rekening van de bank Van Mierlo, evenmin weerhoudbaar is op grond van uitblijven van

enig werkelijk of praktisch nut, in acht genomen dat de schuldvordering der bank Van Mierlo in het bevoorrecht passief werd opgenomen en deze aanvaarding op geen enkel ogenblik en zekerlijk niet ten nuttigen tijde is betwist geworden: welnu de juist vóór de falings gedane betaling uit hoofde van een schuldvordering, die het zelfde bevoorrecht karakter had als het saldo dat in het passief werd opgenomen, heeft geen enkel nadeel aan de gewone schuldeisers berokkend en kon geen enkele wijziging voor de toekomst in de toestand van de falings brengen, vermits een eventuele inbrengst van dit betaalde bedrag in de faillietmassa, enkel als gevolg zou gehad hebben dat dit bedrag onmiddellijk na ontvangst en bij gebrek aan andere concurrerende bevoorrechte schuldeisers — de anderen integraal uitbetaald zijnde — aan zelfde bank moest teruggekeerd worden;

Wat de zo genaamd in te stellen proceduur te Leuven, ter waarde van omstreeks 100.000 fr., die het enkel punt der betwisting in de vergadering der afrekening dd. 12-12-1956 uitmaakt, betreft :

Aangezien de rol van de curator ener falings er in bestaat en moet in bestaan naar best vermogen en op grond van al de hem toegekende bevoegdheden, maar tevens ook verantwoordelijkheden, de falings onder toezicht van de rechter-commissaris te leiden in het voordeel der faillietmassa en dit met inachtneming van ieders rechten d.i. zowel van de gefaalde als van de schuldeisers en vice versa;

dat uit deze begripsbeschouwing dan ook als vanzelf spruit dat hij niets onverlet mag laten om het grootst mogelijk activa voor de falings te verwezenlijken en desgevallend de daartoe nodige procedures in te leiden of verrechtvaardigde vergelijken te treffen, wijl het hem anderszits niet toegelaten is met de voorhanden zijnde gelden der falings op onbezonnen wijze ongewettigde of onverrechtvaardigde of onverrechtvaardigbare acties te stellen of procedures in te leiden, die hem geen redelijk vooruitzicht op enig nut voor de falings geven;

Aangezien op grond van deze beschouwingen en in verband met het terzake weerhouden betwistingspunt, dan ook dient de vraag gesteld of de curator — met het oog op enig nut voor de falings — hetzij hadde moeten overgaan tot het verhoor of het laten verhoren van de personen, die in de door schuldeiser Chait voorgehouden aangelegenheid waren betrokken, hetzij tot de inleiding van enige proceduur tegen de « zogenaamde borgstellers » te Leuven hadde moeten overgaan, wijl meer bepaald dient onderzocht of de curator enig redelijk vooruitzicht op nut voor de falings kon verwachten;

Aangezien hierop — op grond van de voorhanden zijnde bescheiden — zeer zeker niet in positieve zin kan geantwoord, spijt de meer bepaald ongunstige indruk die bepaalde schuldeisers zich over het beleid van de curator blijken gemaakt te hebben;

dat inderdaad, waar heel het opgeworpen betwistingspunt zijn oorsprong blijkt gevonden te hebben in het schrijven van 17-3-1953 door Borré, zaakvoerder der p.v.b.a. Borghout, gericht aan de heer Burgemeester Sledsens te Borgerhout — daargelaten dat de weigerende houding van schuldeiser Chait haar voedingsgrond blijkt gevonden te hebben in het hem ongunstige vonnis van de heer Vrederechter van Borgerhout dd. 9-10-53 — dient aangestipt a) dat spijt de beweringen van schuldeiser Chait uit geen enkel gegeven van de neergelegde stukken blijkt of zelf maar kan afgeleid dat deze « zo beweerde toestand » de curator van het

begin der faling is ter kennis gebracht geworden, b) dat op grond van een klacht door de raadsman van de heer Borré betrekkelijk het thans voorgehouden betwistingspunt ingediend, te Leuven een strafrechtelijk onderzoek werd ingeleid, dat tot geen de minste vervolging aanleiding gaf en c) dat naar de niet tegengesproken stellingname van de curator de heer Borré zijn eerst geuite mening betrekkelijk de borgstelling door de heren Mouton en Smets schijnt herroepen te hebben;

Aangezien, meer dan dat, de voorhanden zijnde gegevens er klaarblijkelijk op wijzen dat de curator geen het minste redelijk vooruitzicht kon hebben om enige gunstige uitslag te verhoppen voor de faling bij het eventueel inleiden van een procedure tegen de genaamde Mouton en Smets — zodat een in het vooruitzicht te stellen of verhoopt onderhoor dan ook elk effectief nut zou missen en enkel als een «curiosum» kan bestempeld;

dat inderdaad de curator om een zodanige procedure met succes te kunnen inleiden tegen de zogenaamde borgstellers van het geleverde hout, minstens het bewijs moest bezitten dat dezen zich effectief borg gesteld hadden en dit bewijs in genedele kan geleverd worden;

Aangezien op de eerste plaats de uitleggingen van de heer Borré zelf op dit punt — vervat in zijn schrijven van 17-3-53 aan burgemeester Sledsens — enigermate onklaar voorkomen, vermits in tegenstelling met de stellingname van schuldeiser Chait n.l. dat de faling nog een tegoed van omstreeks 100.000 fr. zou hebben voor leveringen gedaan door de p.v.b.a. Borghout aan aannemer Pypers, dienstig voor twee in aanbouw zijnde villa's te Leuven en ter betaling waarvan de bouw-eigenaars zich zelf zouden borg gesteld hebben, de toedracht der zaak zich helemaal anders schijnt voor te doen; (inderdaad volgens deze brief zou voor de gezegde villa's enkel een hoeveelheid geleverd zijn geworden van respectievelijk 18.200 fr. en 40.508 fr., terwijl een andere partij hout ter waarde van 30.374 fr. zou zijn geleverd voor het klooster van de Keizersberg te Leuven en de laatste vernoemde som, n.l. deze van 10.400 fr., zou betrek hebben op in consignatie gegeven goederen)

Aangezien deze voorstelling der feiten een totaal andere visie van de gebeurtenissen geeft en meer bepaald de mogelijkheid van een succesrijke procedure tegen de heren Mouton en Smets nog veel kleiner en onwaarschijnlijker maakt, in acht genomen dat toch niet kan vermoed en nog minder aangenomen — en dit zonder enige schijn van bewijs — dat de bouw-eigenaars van de twee bedoelde villa's, voor dewelke hoogstens 58.709 fr. hout werd geleverd, zich zouden borg gesteld hebben voor leveringen die hun zaak zelf niet aangingen o.m. de levering aan het klooster van de Keizersberg te Leuven en min nog dat deze heren zich zouden borg gesteld hebben voor goederen, waarvan ze zelf niet eens wisten of ze ooit zouden gebruikt worden n.l. de consignatiegoederen voor 10.400 fr.;

Aangezien meer dan dat, uit steeds het zelfde schrijven van 17-3-53 blijkt dat de bedoelde eigenaars van de villa's te Leuven niet waren de heren Mouton en Smets — (zoals in heel de pleidooien en besluiten is beweerd geworden) — maar de heren Mutton en Hayen, wijl de heer Borré in zijn betoog toegeeft dat laatstgenoemde nooit bij hem is geweest en hij deze niet kent, doch dat eerstgenoemde zich voor laatstgenoemde ttz. in dezes plaats zou borg gesteld hebben;

dat zulke uiterst broze elementen maar bezwaarlijk

als basis van een succesrijke procedure kunnen dienen, te meer dat men toch niet kan aannemen dat een derde persoon zich voor ander bouweigenaar ter ontlasting van de aannemer, die insolvent blijkt, zou borg verklaren zonder dat daarvan het minste bewijs wordt voorgebracht;

dat ten andere niet mag uit het oog verloren dat beide bouweigenaars geen handelaar zijn en derhalve tegen hen geen vermoeden van borgstelling kan ingeroepen, wijl elke aangegane verbintenis door een burger gedaan door geschriften dient bewezen;

Aangezien op grond van alle voornoemde gegevens voor recht mag gezegd dat schuldeiser Chait ook in deze grief ten overstaan van de curator faalt en ten onrechte geweigerd heeft de afrekening van de curator goed te keuren en de sluiting der faling te verhinderen;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gelet op de wet van 18 april 1851 in zake faling;

Na hierover beraadslaagd te hebben naar verluidt de wet;

Gelet op art. 2 en volgende van de wet van 15 juni 1935 in zake taalgebruik;

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpend als niet dienend ter zake;

Zegt de grieven door schuldeiser Chait, voor zover ze niet vervat zijn in het proces-verbaal van 12-12-1956 dit is van het proces-verbaal van afrekening, gemaakt tegen het beleid van de curator, onontvankelijk, minstens ongegrond;

Zegt de grief door schuldeiser Chait gemaakt tegen het beleid van de curator, voor zover deze vervat is in het proces-verbaal van afrekening dd. 12-12-1956 — dat tevens het proces-verbaal van verzending naar de rechtbank uitmaakt — ongegrond en zonder nut;

Zegt derhalve dat er geen redenen voorhanden zijn om de afsluiting der faling nog langer te verdagen;

Verklaart derhalve de vergadering der afrekeningen, bij uitblijven van gegrunde of nuttige opwerpingen, voor gesloten en beveelt dat er zal overgegaan tot sluiting van het faillissement der p.v.b.a. Borghout;

Veroordeelt schuldeiser Chait B. derhalve tot de kosten van geding.

VREDEGERECHT TE AARSCHOT

22 juni 1957.

Vrederechter : M. Raskin.

Advocaten : Mrs Sas en Discart.

1. **Rechtspleging voor de vrederechter.** — Met de stukken overgelegde nota's. — Exceptie van niet-ontvankelijkheid. — Door partijen ter zitting afgelegde verklaring als bewijsmiddel.

2. **Medeëigendom.** — Verhuring van het onverdeelde goed door een van de medeëigenaren.

1. *De rechtspleging voor de vrederechter geschiedt in de regel mondeling; nota's die samen met de stukken door partijen worden neergelegd, mogen slechts dienen om de ter zitting voorgebrachte mondelinge argumentatie samen te vatten maar geenszins om na het sluiten van de debatten nog nieuwe argumenten voor te brengen.*

In principe kan de niet-ontvankelijkheid van een vordering in elke stand van het geding worden

opgeworpen; zulks betekent echter niet dat het in een bepaalde instantie nog mag geschieden na het sluiten van de debatten, vooral daar vaststaat, dat men van het invoeren dezer exceptie stilzwijgend afstand kan doen en deze afstand redelijk mag worden afgeleid uit het feit, dat verweerder zonder het minste voorbehoud over de grond der zaak heeft gepleit en verder hieromtrent een eerste uitvoerige nota heeft nedergelegd.

De rechter mag rekening houden met de door partijen ter zitting afgelegde verklaringen, ook al zijn deze niet in een proces-verbaal vastgelegd, terwijl de zaak vatbaar is voor hoger beroep. Artikel 294bis Rv. betreft alleen het getuigenverhoor; het verhoor van partijen wordt geregeld door artikel 119 Rv.

De rechter mag voorzeker de ter zitting afgelegde verklaringen als bewijs aanvaarden; ander zou de persoonlijke verschijning van partijen, hetzij opgelegd, hetzij vrijwillig, geen zin hebben. Een partij kan trouwens niet klagen, indien de rechter rekening houdt met een door haar ter zitting vrijwillig verstrekte uitleg.

2. Een van de medeëigenaren van een onverdeeld goed is, zelfs zonder akkoord van zijn medeëigenaren, volkomen gerechtigd een geldige huurovereenkomst omtrent dat goed af te sluiten. Hij behoeft niet eens zijn geheel of gedeeltelijk eigendomsrechten te bewijzen. Hij zou zelfs geldig het goed van een ander kunnen verhuren. Zulke huurovereenkomst zou volkomen bindend zijn en enkel kunnen worden betwist door de werkelijke eigenaar of medeëigenaren, maar niet door de huurder, alleszins niet zolang deze door bedoelde eigenaar of medeëigenaren in zijn huurgenot niet wordt gestoord.

Boschmans t/ Galema.

Gezien de vordering ertoe strekt het tussen partijen bestaande huurceel betreffende het handelshuis, gelegen te Aarschot, Grote Markt 6, van rechtswege ontbonden en verbroken te horen verklaren ten laste van verweerder, zulks omdat deze laatste zijn huurdersverplichtingen niet nakomt; de verweerder verder te zien veroordelen van aan aanlegger de som te betalen van 5.000 fr., zijnde het bedrag der achterstallige huur voor de maand april 1957, alsmede de som van 30.000 fr. ten titel van schadevergoeding wegens ontijdige huuroverbreking; de verweerder te horen verwijzen bedoeld goed terug ter vrije beschikking van aanlegger te stellen binnen de 48 uren der uitspraak van het te vellen vonnis; akte te verlenen aan aanlegger van zijn voorbehoud omtrent eventuele huurschade en de verweerder tenslotte in al de gedingskosten te zien verwijzen.

Overwegende dat voorafgaandelijk dient opgemerkt dat verweerder in zijn nota's uiteenzettingen doet en nieuwe verweermiddelen voorbrengt, meer bepaaldelijk en hoofdzakelijk betreffende de bewijskracht van de door partijen zelf ter zitting vrijwillig afgelegde verklaringen en betreffende de ontvankelijkheid van de vordering, waaromtrent hij ter zitting geen woord heeft gerept;

Overwegende dat de rechtspleging ten vredegerichte in de regel mondeling geschiedt (Braas, Proc. civ., nr 1328 vooraan) en dat nota's, welke samen met de stukken door partijen worden neergelegd, slechts mogen dienen om de ter zitting voorgebrachte mondelinge

argumentatie samen te vatten, maar alleszins niet om na het sluiten der debatten nog nieuwe argumenten voor te brengen;

Overwegende dat, hoewel de Rechtbank bezwaarlijk kan gehouden zijn bedoelde laattijdig ingediende argumenten te ontmoeten, zij het volledigheidshalve en om alle nutteloze betwisting hieromtrent uit te sluiten toch nog wil doen om het recht te dienen en gezien aanlegger de gelegenheid heeft gehad van op bedoelde bijkomende argumentatie van verweerder te antwoorden, zodat de rechten van beide partijen werden gevrijwaard;

Wat de ontvankelijkheid betreft.

Overwegende dat, zoals daareven gezegd, verweerder slechts achteraf in een eerste aanvullende nota plots beweert dat de vordering niet ontvankelijk zou zijn om reden dat aanlegger niet uitsluitend eigenaar is van het verhuurde goed, maar slechts onverdeelde mede-eigenaar met zijn twee dochters, waarvan één gehuwd; dat aanlegger bijgevolg geen hoedanigheid noch bekwaamheid bezit om de kwestieuze huurovereenkomst, welke een daad van beheer uitmaakt, geldig af te sluiten zonder medewerking van de andere onverdeelde mede-eigenaars en dat aanlegger dus evenmin de verbreking van deze ongeldige huurovereenkomst kan vorderen;

Overwegende dat, indien verweerder te recht voorhoudt dat in principe de niet-ontvankelijkheid van een eis in elke stand van het geding kan worden opgeworpen, zulks niet betekent dat het voor een bepaalde instantie nog mag gebeuren na het sluiten der debatten, vooral niet daar het wel vaststaat dat men aan het invoeren van deze exceptie stilzwijgend kan verzaken en dat deze verzaking, zoals in casu, redelijk mag worden afgeleid uit het feit dat verweerder zonder het minste voorbehoud over de grond der zaak heeft gepleit en verder hieromtrent een eerste uitvoerige nota heeft neergelegd (Rép. prat. droit belge, Ve Exceptions et fins de non-recevoir, nrs 292 en 296);

Overwegende echter dat aanvaard mag worden dat aanlegger gehandeld heeft met de stilzwijgende instemming zijner twee dochters, temeer daar zijn schoonzoon mede ter zitting aanwezig was om hem bij te staan; dat in zijn brief aan aanlegger d.d. 11 april 1957 en in zijn verklaring aan de deurwaarder afgelegd, verweerder zich trouwens aanziet als rechtmatige huurder (Proces-verbaal De Groof dd. 20 mei 1957, 3de al.);

Overwegende daarenboven dat, zelfs zonder akkoord van bedoelde mede-eigenaars, aanlegger volkomen gerechtigd is met verweerder een geldige huurovereenkomst af te sluiten omtrent bedoeld onverdeeld goed; dat hij niet eens zijn geheel of gedeeltelijk eigendomsrecht over dat goed moet bewijzen en zelfs geldig aan verweerder het goed van een ander zou mogen verhuren; dat zulke huurcelen volkomen bindend zijn onder partijen en enkel zouden kunnen worden bevochten door de werkelijke eigenaar of mede-eigenaars, maar niet door de huurder en alleszins niet zolang deze laatste door bedoelde andere eigenaar of mede-eigenaars in zijn huurgenot niet zou worden gestoord (De Page, Droit civil, d. IV, nrs 509 en 510; Kluyskens, De Contracten, nrs 201, 3^e, en 202; Simon en De Beus, Burg. Wb., nota na art. 1719, blz. 533 in fine en 534 bovenaan; vonnis vredeger. Ronse 18-5-1948, Rechtsk. Wbl. 26-12-48, kol. 473; vonnis vredeger. Hoogstraten 13-10-1953, Rechtsk. Wbl. 7-3-54, kol. 1168; La Haye en Vankerckhove, Chron. Jurispr., Louage de choses, J.T. 26-2-1956, nr 4); dat rechtsleer en rechtspraak hierover eensgezind zijn en door verweerder aange-

haalde rechtspraak tot zagezegde staving van zijn stelling een ander geval beoogt (opzegging en verbreking inzake landpacht) en dus ter zake niet dienende is;

Wat de bewijskracht van de door partijen ter zitting afgelegde verklaringen betreft.

Overwegende dat verweerder niet ter zitting, maar in zijn eerste nota voorafgaandelijk doet opmerken dat de Rechtbank, in toepassing van art. 294bis Wb. Burg. rpl., met bedoelde verklaringen geen rekening mag houden daar niet in een proces-verbaal vastgelegd, de zaak immers beroepbaar zijnde;

Overwegende echter dat bedoeld artikel enkel betrekking heeft op het gehoor van getuigen, terwijl aanlegger terecht doet opmerken dat art. 119 Wb. Burg. rpl. het gehoor van partijen regelt;

Overwegende dat van de verklaringen van partijen ter zitting geen proces-verbaal moet worden opgesteld, bedoelde verklaringen immers in het vonnis zelf wordende opgenomen zo ze in aanmerking komen voor de oplossing van het geschil (Braas, Proc. civ. 1944, d. II, nr 1328, blz. 532, 3de al.; Van Bauwel, Burg. Procesr. II, nr 565, voorlaatste al.; Van Lennep, Burg. Procesr. II, nr 110, dit laatste door verweerder zelf bij vergissing als « contra » voorgebracht); dat weliswaar elke partij steeds kan vragen dat een bepaalde door de andere partij afgelegde verklaring zou worden geacteerd, maar dat zulks ter zake niet is geschied;

Overwegende dat de Rechtbank voorzeker de ter zitting door partijen afgelegde verklaringen als bewijs mag weerhouden (Braas, *ibid.*, blz. 677 van boven); dat anders de persoonlijke verschijning van partijen, hetzij opgelegd, hetzij vrijwillig zoals in casu, geen zin zou hebben; dat een partij trouwens niet heeft te klagen indien zij ter zitting vrijwillig uitleg heeft verschaft, waarmede de Rechtbank rekening houdt (Braas, *ibid.*, blz. 531 in fine, nota (2));

Ten gronde.

Overwegende dat ter zitting is gebleken en niet betwist is geworden dat verweerder bij mondeling huurceel dd. 11 januari 1957 van aanlegger in huur heeft genomen het handelshuis, gelegen te Aarschot, Grote Markt 6, voor een termijn van drie-zes-negen jaar, ingang nemende op één april 1957, en tegen de maandelijkse huurprijs van 5.000 fr., betaalbaar op voorhand;

Overwegende dat evenmin betwist is geworden dat verweerder tot op heden bedoeld huis praktisch niet in gebruik heeft genomen noch enige huurprijs heeft betaald, reden waarom aanlegger de huidige vordering heeft ingesteld;

Overwegende dat verweerder beweert dat hij het gehuurde goed niet heeft kunnen in gebruik nemen omdat aanlegger zijn verhuurdersverplichtingen niet is nagekomen en namelijk op 1 april jl. het huis aan verweerder niet in goede staat van onderhoud heeft afgeleverd (art. 1720, al. 1, Bwb.); dat hij daarom bij tegeneis op zijn beurt de verbreking van het huurceel vordert, echter lastens aanlegger, en met betaling van 20.000 fr. schadevergoeding;

Overwegende dat meer bepaaldelijk, zoals blijkt uit de brief, die verweerder tot aanlegger richtte op 11 april 1957 en uit de door hem ter zitting gegeven uitleg, verweerder beweert dat aanlegger het huis van binnen volledig opnieuw moest doen schilderen en behangen;

Overwegende echter dat omtrent de staat van het in huur gegeven goed en over het onderhoud ervan binnenshuis het huurceel volgende uitdrukkelijke bepa-

ling bevat onder artikel 4: « De huurder verklaart het huis ontvangen te hebben in goede staat. Alle veranderingen, verbeteringen, verbouwingen of verfraaiingen zijn verboden zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van de eigenaar. Zij zullen van rechtswege en zonder enige vergoeding eigendom worden van de eigenaar. Nochtans zal het de eigenaar vrij staan te eisen dat de plaatsen terug hersteld worden in hun oorspronkelijke staat. De huurder zal op zijn kosten en risico alle herstellingen binnenshuis verrichten »;

Overwegende dat de bewoordingen « De huurder verklaart het huis ontvangen te hebben in goede staat » en « De huurder zal op zijn kosten en risico alle herstellingen binnenshuis verrichten » voorzeker klaar zijn, aan duidelijkheid niets te wensen overlaten en geen twijfel laten bestaan, zodat art. 1162 Bwb. hier geen toepassing vindt; dat de eerste aanhaling, gedaan zonder het minste voorbehoud of enigerlei voorwaarde, zelfs gelijk staat met een « staat van het gehuurde » (La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 6-3-1955, nr 30);

Overwegende dat, in tegenstrijd met hetgeen verweerder wil doen aannemen, de kwestieuze tekst hoegenaamd niet kan worden aangezien als een loutere stijfgeur zonder waarde, maar dat verweerder er door gebonden is en zelfs het tegenbewijs ervan niet mag leveren, daar dit tegen de akte zou indruisen (De Page, Droit civil, d. IV, nr 589 en 669, B; La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 18-11-1956, nr 44; vonnis Burg. Rb. Brussel, 11de k., 9-11-1950, J.T. 11-2-51, blz. 89);

Overwegende dat verweerder door deze verklaring uitdrukkelijk heeft aanvaard dat het huis in goede staat was om door hem te worden in huur genomen of op zijn allerminst dat hij vrede nam met de staat waarin het goed zich bevindt, zulks in toepassing van art. 1157 Bwb.; dat het hierbij zonder belang is na te gaan of het huurceel onderschreven werd vóór de ingenottreding (Baudry-Lacantinerie, Louage, nr 281, door verweerder zelf voorgebracht) ofwel of nog intussen een andere tijdelijk in het goed verbleef; dat verweerder immers het huurceel niet voor akkoord had moeten ondertekenen indien de erin vervatte bepalingen onjuist waren of zo hij er geen vrede mede nam (La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 3-7-1955, nr 18);

Overwegende dat zo verweerder, volgens zijn bewering, het huis niet volledig heeft bezocht en nagezien alvorens het huurcontract te ondertekenen, zulks uitsluitend voor zijn rekening blijft; dat het feit dat hij ter zitting verklaarde alléén belang te hebben gesteld in de voorplaats en de kelders overeenkomt met het gebruik waartoe het verhuurd is (Vgl. art. 1719 Bwb., 2°), namelijk het inrichten van een verkoopmagazijn, de overige plaatsen slechts moettende dienen om woonstgelegenheid te verstrekken aan de aangestelde van verweerder; dat deze verklaring uitlegt waarom er klaarblijkelijk omtrent opnieuw behangen en schilderen geen sprake is geweest, verweerder hiervoor zelf zulende instaan (Zie art. 4 van het huurceel hoger aangehaald, in fine, en de verklaring onder 6° van de tweede aanvullende nota van verweerder);

Overwegende dat bij een huurceel van 9 jaar en gelet op het feit dat de huurder er een moderne superwinkel wil inrichten, het normaal is dat het de huurder is welke het huis naar believen inricht, schildert en behangt; dat het trouwens niet zonder reden is dat verweerders' garnierder hem vergezelde bij het nazicht van het huis vóórdat het huurceel werd ondertekend;

Overwegende dat zulks niet minder waar is omdat aanlegger, buiten de termen van het huurceel, zich vrijwillig bereid heeft verklaard om de keuken opnieuw te bekleden naar wens van verweerder, terwijl hij natuurlijk ook langs buiten het huis zal onderhouden en doen opschilderen; dat hij echter, gezien de houding van verweerder, voorzeker gerechtigd was hiermee te wachten totdat hij de éérste huur zou hebben ontvangen;

Overwegende dat verweerder geenszins heeft laten blijken dat hij door de schuld van aanlegger vanaf één april 1957 het in huur genomen goed niet heeft kunnen ingebruiknemen (La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 26-2-1956, nr 25); dat aanlegger zelf op die datum het huis had verlaten en de sleutel aan verweerder had afgegeven, welke deze laatste niet betwist zonder voorbehoud te hebben aanvaard;

Overwegende dat in die voorwaarden en voornamelijk verweerder geen enkele geldige reden heeft om het kwestieuze goed niet in gebruik te nemen en de vervallen huurgelden niet te betalen; dat aanlegger integendeel zijn verplichtingen, zoals die voortvloeien uit art. 1719 Bwb. stipt heeft nageleefd, terwijl het partijen vrijstond van de toepassing van art. 1720 Bwb. af te wijken, hetgeen alleszins in casu op ondubbelzinnige wijze gebeurde onder de bewoordingen van art. 4 van het huurceel;

Overwegende dat verweerder hoogstens en alléén wegens eventuele verborgen gebreken zijn beklag kon maken, maar dat hij zulke gebreken niet inroept (La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 6-3-1955, nr 27);

Overwegende dat ook het door verweerder achteraf neergelegde éézijdig proces-verbaal van vaststelling van de deurwaarder niet van zulke gebreken gewaagt en zelfs de inhoud van verweerdere's brief van 11 april j.l. niet bevestigt; dat dit proces-verbaal niet dienende is ter zake daar niet tegensprekelijk opgemaakt en zelfs waardeloos daar niet stelbaar tegenover art. 4 van het huurceel, noch tegenover aanlegger, wien het nooit medegedeeld is geworden (La Haye en Vankerckhove, *ibid.*, J.T. 6-3-1955, nr 37; Braas, Proc. civ. I, nr 298);

Overwegende dat aanlegger wegens gedwongen huurverbreking een schadevergoeding vordert gelijk aan zes maanden huur of 30.000 fr.; dat dit bedrag Ons als overdreven voorkomt gezien het goed wegens zijn gunstige ligging en niet geringe waarde als handels-huis eventueel gemakkelijk en vrij spoedig opnieuw kan worden verhuurd; dat aanlegger trouwens ter zitting verklaarde verschillende huurders voor het huis te hebben gehad, maar dat hij de voorkeur gegeven had aan verweerder, die het éérst om de huur had verzocht; dat daarom bedoelde vergoeding billijk tot op het hiernagemeld bedrag dient te worden herleid;

Overwegende tenslotte dat aanlegger zich niet bepaald tegen de voortzetting van het huurceel heeft verzet zo verweerder zijn huurdersverplichtingen wilde nakomen en dat aanlegger alsdan ook vrijwillig en onmiddellijk zou doen wat hij in zijn brief van 9 april j.l. onverplicht toezegde;

Overwegende dat het Ons daarom gepast en billijk voorkomt verweerder nog een kans te gunnen en slechts de huurverbreking te zijnen laste uit te spreken met betaling van schadevergoeding, zo hij blijft weigeren de verbintenis na te komen, die hij op 11 januari 1957 heeft onderschreven; dat hierbij dus ook noodzakelijk als voorwaarde moet gesteld dat hij meteen de sedert de dagvaarding vervallen huurgelden der maanden mei en juni vrijwillig bijbetaalt.

COMMISSIE VAN BEROEP BIJ HET BUREAU VOOR HET WEGVERVOER

18 november 1957.

Voorzitter : Mr E. Van Bogaert.
Advokaat : Mr Marcel Marinower.

Vervoer van zaken door middel van motorvoertuigen.

1. *De wetten van 3 augustus 1919, 21 juli 1924, 28 december 1931 en 27 mei 1947 strekkende tot verzekering van de wederopneming der gemobiliseerde Belgen in hun bediening en tot toekenning van prioriteitsrechten bij het begeven van openbare betrekkingen aan bepaalde categorieën van burgers : ze worden niet in aanmerking genomen bij een aanvraag van een nieuwe vervoeronderneming, zoals deze bepaald werd bij de Koninklijke Besluiten van 5 maart 1936 en 9 mei 1936.*
2. *Artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936 bepaalt, dat voor het onderzoek van de aanvragen inzonderheid rekening zal worden gehouden met de verkeersbehoeften alsmede met de vorderingen der techniek en de noodzakelijkheid om de veiligheid van het verkeer te verzekeren : het volstaat, dat aan één der voorwaarden niet is voldaan en dat derhalve de machtiging daardoor niet kan worden afgeleverd, opdat een onderzoek over de andere voorwaarden geen ter zake dienend object meer heeft.*
3. *Naar artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936 dient het normaal te worden geoordeeld, dat de beslissingen door het hoofd van het bureau voor het wegvervoer, of bij verhindering door dezen vervanger, worden ondertekend.*

Van Hoya t/ Minister van Verkeerswezen (Bureau voor het Wegvervoer).

Overwegend dat appellant in zijn schriftelijke uiteenzetting aanhaalt, dat wegens het feit dat hij politieke gevangene is geweest, hij door nasleep van zijn gevangenschap slechts tien jaar na zijn terugkeer, zijn normaal leven kon herbeginnen, dat rekening moest worden gehouden met deze toestand voor het verlenen van een machtiging, daar dit zou stroken met de geest van de wetten van 3 augustus 1919 en 27 mei 1947;

Overwegend evenwel dat dit niet als ter zake dienend kan beschouwd worden, dat het Bureau voor het Wegvervoer in zijn beoordeeling van een aanvraag, die er op neerkomt dat praktisch een nieuwe vervoeronderneming wordt gevestigd, gehouden is te handelen naar de bepalingen van de Koninklijke Besluiten van 5 maart 1936 en 9 mei 1936, houdende de regeling van het vervoer van zaken door middel van motorvoertuigen en niet met de wetten van 3 augustus 1919, 21 juli 1924, 28 december 1931 en van 27 mei 1947, strekkende tot verzekering van de wederopneming der gemobiliseerde Belgen in hun bediening en tot toekenning van prioriteitsrechten bij het begeven van openbare betrekkingen aan bepaalde categorieën van burgers;

Overwegende dat door appellant werd ingeroepen, dat het « Ministerie van Verkeerswezen, het Bestuur van het Vervoer, Bureau voor het Wegvervoer » zijn machten zou hebben overschreden door te statuëren op één enkele bepaling van artikel 3 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936, n.l. de verkeersbehoeften zonder de andere voorwaarden t.t.z. de technische

voortgang en de noodzakelijkheid van de veiligheid van het vervoer aan te halen of te onderzoeken;

Overwegend echter dat indien een onachtzaamheid in de toepassing van de wet zou zijn geschied, alleen het Bureau voor het Wegvervoer moest worden aangehaald, dat naar de bepalingen van artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936, bij het Ministerie van Verkeerswezen is opgericht en belast werd met het uitreiken der vervoersmachtigingen en dat naar het verslag aan de Koning van voornoemd besluit « een onzijdige en onafhankelijke overheid » moet zijn in het raam van het Departement van Verkeerswezen;

Overwegend dat trouwens geen fout werd begaan door het Bureau voor het Wegvervoer door de weigering te steunen op de verkeersbehoeften, dat inderdaad art. 3 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936 bepaalt, dat voor het onderzoek van de aanvragen inzonderheid rekening zal worden gehouden met de verkeersbehoeften alsmede met de vorderingen der techniek en de noodzakelijkheid om de veiligheid van het verkeer te verzekeren, dat er aldus o. m. drie voorwaarden in voornoemd artikel voorkomen voor het verlenen van machtigingen, doch, dat wanneer na onderzoek, het Bureau voor het Wegvervoer vaststelt, dat aan een der voorwaarden niet is voldaan en dat derhalve de machtiging daardoor niet kan worden afgeleverd, een onderzoek over de andere voorwaarden geen ter zake dienend object meer heeft; dat trouwens zeer duidelijk blijkt uit het reeds aangehaald verslag aan de Koning, dat de economische reglementering de voorname bestaansoorzaak is van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936;

Overwegend dat ook wordt aangehaald dat uit niets blijkt dat het plaatsvervangend hoofd van het Bureau voor het Wegvervoer de nodige machten had om de kwestieuze beslissing te treffen;

Overwegend evenwel, dat naar art. 2 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936 de beslissingen getroffen worden door het Bureau voor het Wegvervoer en de functie van hoofd en vervanger trouwens uitdrukkelijk in dezelfde wettelijke regeling voorzien zijn, dat het derhalve normaal dient te worden geoordeeld dat de beslissingen door eerstgenoemde of bij verhindering door de vervanger worden ondertekend, dat trouwens door appellant geen enkel element wordt aangehaald om de bevoegdheid van voornoemde ambtenaar te betwisten;

Overwegend dat ook werd aangevoerd, dat de beslissingen moeten ingegeven zijn naar het verslag aan de Koning, door de overweging dat « Les actes d'autorisation ne confèrent aux bénéficiaires le monopole des transports en vue desquels ils sont délivrés » en « dans l'octroi des autorisations ils s'efforceront de donner aux usagers les plus larges facilités »;

Overwegend dat dit echter niet belet, dat het Bureau voor het Wegvervoer, bij de toekenning der machtiging rekening moet houden met het reeds vermelde art. 3 van het Koninklijk Besluit van 5 maart 1936 en derhalve met de bestaande verkeersbehoeften, dat het onderzoek heeft uitgemaakt dat er wel voldoende vervoer in de omgeving aanwezig is;

NOOT. — Zie arrest Raad van State nr 3565, in zake Borremans t/ Minister van Verkeerswezen, en beschouwingen van Prof. M. A. Flamme in « Revue de Jurisprudence de Droit Administratif et du Conseil d'Etat » 1956, blz. 193.

BOEKBESPREKING

Prof. Mr. J. M. Van Bemmelen. — *Gevaren en schoonheid van studie en wetenschap.* — H. D. Tjeenk Willink & Zoon N.V. — Haarlem, 1957. 116 p.

De gedachten te vernemen van een zo bekend hoogleraar en een zo verdienstelijk wetenschapsmens als Prof. Van Bemmelen over gevaren en schoonheid van studie en wetenschap zal er voorzeker voor velen aanleiding toe zijn kennis te nemen van dit boekje, dat klein van vorm is maar rijk aan inhoud.

Het is onderverdeeld in twee hoofdstukken, waarvan het eerste de gevaren van de studie behandelt en het tweede de schoonheid ervan. Beide hoofdstukken staan nochtans niet schrill tegenover elkaar doch vullen elkaar aan.

Wat de gevaren van de studie betreft, zijn deze menigvuldig. Het is niet enkel met materiële moeilijkheden dat de wetenschappelijke studie gepaard gaat, tengevolge van het overgroot aantal studenten, het gebrek aan geschikte docenten, het ontbreken van voldoende leermiddelen, de levensonzekerheid, de woningnood en de economische nood van vele studenten, e.z.m.; doch het gebied waarop de wetenschap beoefend wordt is zo uitgebreid geworden dat niemand haar nog in het geheel kan overzien en dat haar beoefening de oorzaak is van het toenemen van het aantal der geestelijk begrensde mensen. Immers wie studeert ervaart spoedig dat het gebied dat hij nimmer zal begrijpen of kennen veel groter is dan datgene waarvan hij althans iets zal leren.

Nu wordt er al te weinig gedaan om degenen, die werkelijk aan wetenschap zouden kunnen doen en die dus werken op het grensgebied van onze kennis en voortgedreven wordt door de « heilige twijfel » het mogelijk te maken zich helemaal aan hun taak te wijden. Alles wordt in het werk gesteld om de jongere generaties voor te bereiden op het praktische bedrijfsleven, doch degenen die beseffen dat studeren « zich wagen is aan onzekerheid » worden allerminst aangemoedigd. Zij worden niet geholpen in hun economische behoeften en er is geen begrip bij de ouders voor de conflicten voor dewelke hun zonen en dochters bij het hoger onderwijs geplaatst worden.

De pogingen die uitgestippeld worden om hieraan te verhelpen vindt schrijver onvoldoende. Hij heeft bezwaar tegen het toekennen van studieloon, daar zulks controle op de prestaties van de student zou vereisen en zijn vrijheid van studie zou belemmeren. Het uitgesield huwelijk stelt zware en moeilijke problemen en niet minder de militaire dienst. Een bijzondere moeilijkheid is ook het kiezen van de juiste studierichting, waarvoor het volstrekt noodzakelijk zou zijn aan de universiteiten psychologische en sociologische diensten te verbinden.

Zo is het b.v. een onbetwistbaar feit dat de meeste studenten in de rechten tot de universiteit komen zonder een behoorlijk denkbeeld te hebben omtrent wat de juridische studie met zich brengt. Toevalligheid speelt hierbij een al te grote rol. Ook is de kloof tussen het middelbaar en het hoger onderwijs veel te groot en de auteur zou het wenselijk achten dat aan de universiteiten « voorlichtingsdagen » zouden georganiseerd worden voor aankomende studenten en hun ouders.

De vrijheid, waarvan de studenten vooral in Nederland genieten, vrijheid welke hen zelfs niet verplicht colleges te lopen, heeft zijn goede kanten, doch is het niet verkeerd de student zelfs niet te verplichten de algemene oriënterende colleges te volgen, zoals vooral deze over filosofie en sociologie. Prof. Van Bemme-

len is het niet eens met degenen die beweren dat men het in de laatste tijd de student al te gemakkelijk maakt en er daardoor minder kans bestaat dat hij een onafhankelijk en zelfstandig beoefenaar van de wetenschap zou worden. Het is noodzakelijk alle mogelijke voorzieningen te treffen om in hulp en leiding voor de studenten te voorzien. Een voldoende gelegenheid tot ontspanning is voor de student een levensbehoefte, doch welke problemen worden niet gesteld door de verkeerde invloeden die uitgaan van de bioscoop en de televisie. Zoals in de vroegere periode de studenten het drankgevaar hebben weten te overwinnen, zullen zij zich ook in de tegenwoordige tijd wel weten te wapenen tegen de verkeerde invloeden die zich thans doen gelden.

De opsomming van Prof. Van Bemmelen toont ten duidelijkste aan dat er wel heel wat gevaren zijn die de studie bedreigen. Daartegenover stelt hij nu de schoonheid der wetenschappelijke studie. Hij vergelijkt de wetenschapsbeoefening met de scheppende daad, met het vervaardigen van kunstwerken. Doch er is in de wetenschap soms een fantastische arbeid nodig om tot een zeer gering resultaat te komen. Het erkennen van verdiensten is daarom een zo onontbeerlijk aanmoediging. Niet elke student voelt echter de prikkel van de creatieve arbeid; voor velen is de studie aan de universiteit slechts een middel tot de praktische voorbereiding voor het beroep. Zij zullen de vreugde van de creatieve arbeid niet kennen, doch zij zijn even onontbeerlijk als de anderen voor de goede gang van het maatschappelijk leven. De belangstelling voor de schoonheid der wetenschap dient vooral door de docent in zijn colleges bijgebracht te worden. Niet de overzichtscollages en de voorbereiding voor examens zijn belangrijk: «wij zullen hen moeten voeren naar de hoog gelegen sneeuwvelden van de twijfel, sneeuwvelden die soms in een verblindend licht en andere keren in een dikke nevel liggen». Wanneer dit streven naar de schoonheid van de waarheid er niet de drijfveer van is blijft de studie een steriel bedrijf «dat geestelijk verarmt in plaats van verrijkt». Het is de twijfel die de drijfveer is van de wetenschappelijke vooruitgang. Schrijver demonstreert dan de vreugde die de onderzoeker kan bezielen aan het voorbeeld der oplossing, die door Prof. Leo Polak gegeven werd, aan het probleem van vergelding en beloning.

Bij de bespreking van de theorie van deze auteur van het zo belangrijk werk «De zin der vergelding», handelt Prof. Van Bemmelen over de bestraffing van passionale misdaden en ook van politieke delicten. Wat deze laatsten betreft lezen wij het volgende «deze worden maar al te vaak of geheel ten onrechte bestraft of althans te zwaar bestraft».

Hoe dikwijls is er geen kloof tussen wat de wetenschapsmens verkondigt en zijn persoonlijk leven. Harmonie tussen wetenschap en leven is juist het schone, het transegoïstische. Wat nu de verhouding tussen wetenschap en geloof betreft is dit een uiterst moeilijk probleem. In de wetenschap moet aan alles getwijfeld worden; bij het geloof is alles volstreekte zekerheid. Al kan aan niemand het recht ontzegd worden om juist vanuit zijn eigen geloofsovertuiging te twijfelen over de resultaten der wetenschap, toch kan wetenschap nimmer op een geloof gefundeerd worden en de auteur besluit dat «op geloofsbasis opgebouwde universiteiten zeker ook een gevaar vormen voor de vrije wetenschapsbeoefening», zodat de student juist de mening van anderen zal moeten leren kennen.

De laatste hoofdstukken van het boekje zijn gewijd aan de verhouding tussen de kunstenaar en de wetenschapsmens, meer in het bijzonder dan op het gebied der specialiteit van de auteur, namelijk de criminologie.

Schrijver acht het inderdaad gevaarlijk wetenschappelijke studies omtrent de oorzaken van de menselijke gedragingen te funderen op scheppingen van kunstenaars. De kunstenaar inderdaad is vrij willekeurige oorzaken en omstandigheden van de menselijke gedragingen uit te kiezen. Dit recht komt de wetenschapsmens niet toe, die alle elementen van de persoonlijkheid moet doorgronden. «Even gevaarlijk als het is om Shakespeare's persoon te verklaren op grond van wetenschappelijke theorieën is het om wetenschappelijke theorieën omtrent chronische criminelen te bouwen op figuren als Macbeth, Hamlet en King Lear».

Onder de hoofding «De historicus en de kunstenaar» kritiqueert de auteur de geromanceerde biographie die hij geparfumeerde historie noemt. «De grote analogie tussen kunst en wetenschap is deze dat wetenschap en studie het niet kunnen stellen zonder de werkhypothese» die in menig opzicht gelijkt op de intuïtie van de kunstenaar. De wetenschapsmens heeft zich niet te bekommeren noch om het goede of het kwade, het schone of het lelijke, het tragische of het humoristische; de wetenschap is enkel en alleen waar en de voortdurende twijfel die de wetenschapsmens drijft tot steeds verder zoeken laat de hoop bestaan op een diepere zin van het leven.

Dat dit boekje niet systematisch is opgebouwd heeft minder bezwaar; het is ontstaan uit een serie artikelen die in de pers zijn verschenen. De behandeling gebeurt enigszins van de hak op de tak doch het is rijk aan inhoud. Het zou door alle studerende moeten gelezen worden en het is een uitstekend uitgangspunt voor verder nadenken over de betekenis van studie en wetenschap.

René Victor

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Bestuurswetenschappen en Publiek Recht : n° 6 - november 1957 :

Prof. Dr. Fr. Van Mechelen, De sociale problematiek van de taalwetten. — Dr. U. Van der Molen, De Rijksdiensten in de Brusselse agglomeratie. — Dr. A. De Meerleer, De geografische onderbouw van de taalwetten in bestuurs- en onderwijszaken. — Dr. F. Bove, De tweetaligheid van de bekendmakingen in het Belgisch Staatsblad van de para-officiële privé-instellingen. — Dr. H. Vliebergh, Huidige regeling betreffende de kennis der tweede taal bij het leger. — Dr. L. Lindemans, Het gerecht en de taalwet in bestuurszaken. — Dr. H. Lenaerts, Het gebruik der talen voor administratieve rechtscollages.

Nederlands Juristenblad : afl. 3 - 18 januari 1958 :

Mr Th. F. Raedt, Het gewijzigde wetsontwerp tot wijziging van de civiele kantongerechtsprocedure en van de voorschriften betreffende het getuigenverhoor in burgerlijke zaken. — Mr W. H. Vermeer, Mr D. B. A. Franken †. — Prof. Mr J. C. van Oven, Prof. R. W. Laet †. — H. J. Dons, Wetsontwerp 2395.

ERRATUM

Wij wensen er de aandacht van onze lezers op te vestigen dat in het vorig nummer (n° 18 van 19 januari 1958) een typografische vergissing is gebeurd bij de nummering, van de laatste kolommen van het nummer, namelijk vanaf kol. 978 tot 983.

Deze vergissing laat zich dadelijk merken.